

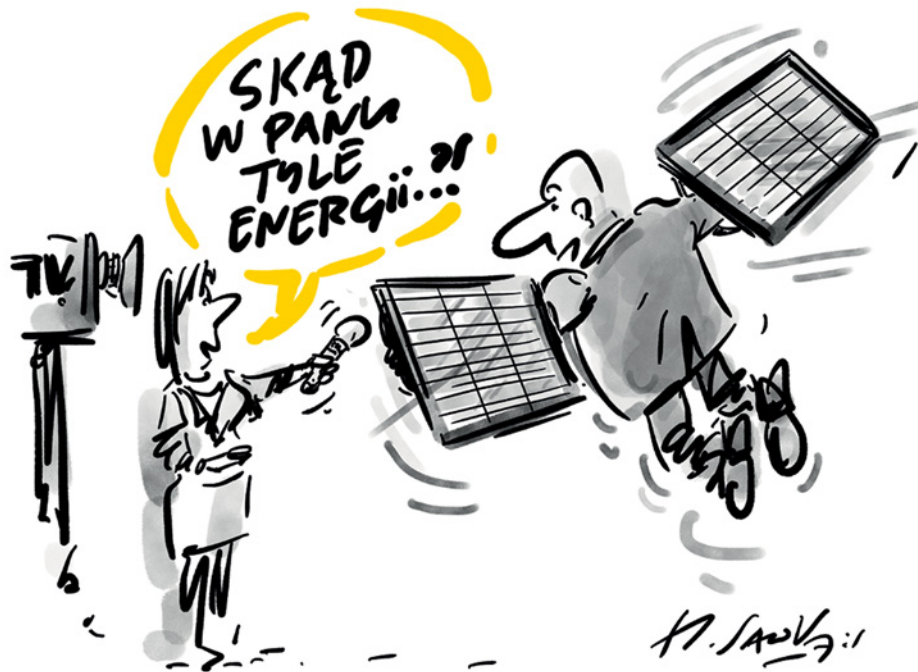
RAZEM ZMIENIAMY ŚLĄSKIE

Biuletyn informacyjny
Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Śląskiego

03/2017

ISSN 2450-0895
egzemplarz bezpłatny

PRZYSPIESZAMY

Czy wiesz, że budżet RPO WSL 2014-2020 jest większy niż roczny budżet Czarnogóry? 3,47 mld euro – taką kwotą dysponuje Śląskie! Z dotychczasowymi efektami realizacji Programu w regionie oraz informacjami o trwających naborach mieszkańcy województwa mogą zapoznać się w ramach kampanii promocyjnej „Śląskie – przyspieszamy!”.

Kampania ruszyła w pierwszej połowie września. Obecna jest przede wszystkim w internecie. Na stronie www.slaskieprzyspieszamy.pl zainteresowani unijnymi dotacjami mogą znaleźć podstawowe informacje o Programie, aktualnych naborach oraz przewodnik po ofercie wsparcia.

Kampania obecna jest także na Facebooku. Na fanpage'u „Razem zmieniamy Śląskie” regularnie publikowane są posty z ciekawostkami i statystykami dotyczącymi realizacji Programu. O rozgłos akcji organizatorzy zadbał, zapraszając do współpracy Henryka Sawkę – znakomitego polskiego rysownika i satyryka. Można nie tylko obejrzeć jego humorystyczne szkice nawiązujące do konkursów RPO, ale także stać się ich współtwórcą, dopisując dialogi. Październikowy konkurs „Sawka rysuje – Ty piszesz dialogi” cieszył się dużym zainteresowaniem internautów, którzy wręcz prześcigali się w propozycjach wpisów pasujących do narysowanych sytuacji. Autorzy najbardziej błyskotliwych „rozmówek” zostali nagrodzeni cennymi nagrodami, a główny laureat otrzymał autorski rysunek Henryka Sawki.

W wirtualnym świecie artykuły o tematyce funduszowej pojawiają się również na portalach lokalnych, regionalnych oraz branżowych. Kampania obecna jest także w regionalnych rozgłośniach radiowych oraz w lokalnej prasie.

Różnorodne kanały komunikacji mają pomóc w dotarciu z informacją o RPO do jak najszerszego grona mieszkańców i zachęcić ich do sięgania po środki z tego źródła. Ambasadorem kampanii jest Wojciech Saługa – Marszałek Województwa Śląskiego, który w specjalnych spotach zachęca mieszkańców do skorzystania z możliwości, jakie oferuje Program.

Kampania realizowana jest na zlecenie Wydziału Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. Współfinansowana jest przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Potrwa do 4 grudnia. ■

Szanowni Państwo,

troska o środowisko naturalne jest naszym priorytetem. Otoczenie wokół nas powoli, ale systematycznie zmienia się, stając się przestrzenią bardziej przyjazną mieszkańcom – bezpieczną i „zieloną”, w której dbamy o to, aby jakość powietrza się poprawiała.

Dzięki środkom RPO WSL 2014-2020 rozwijamy nasz region, kładąc nacisk na przedsięwzięcia wykorzystujące odnawialne źródła energii czy dążące do ograniczenia niskiej emisji, czego najlepszym przykładem jest ekologiczny transport publiczny. „Zielony” tabor to nie tylko lepsza jakość powietrza, ale też bezpieczeństwo i komfort. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na niskoemisyjny transport przeznaczaliśmy prawie 450 mln euro, czyli około 1,9 mld zł. To duża kwota, ale i skala naszych potrzeb jest duża. W naszym województwie mamy najdłuższe w kraju miejskie linie komunikacyjne. Rośnie liczba samochodów na drogach, co powoduje coraz częstsze korki. Przybywa też tzw. „wąskich gardeł” – zaskakujących płynność ruchu. Te problemy nie mogą być rozwiązywane przez ciągły rozwój sieci drogowej, choćby ze względu na ograniczenia przestrzenne występujące w naszych gęsto zabudowanych miastach. Dlatego środki unijne inwestujemy w dobrze zorganizowany transport zbiorowy, który stanowi swego rodzaju kręgosłup każdej nowoczesnej metropolii czy aglomeracji. Zdajemy sobie sprawę, że w porównaniu np. do Europy Zachodniej jesteśmy na początku tej drogi i czeka nas wiele pracy. Jestem jednak przekonany, że beneficjenci chętnie sięgną po unijne środki przeznaczone właśnie na te cele i wspólnie uda nam się osiągnąć sukces. Życzę miłej lektury.

foto: Tomasz Jodłowski

Wojciech Saługa
Marszałek Województwa Śląskiego

W NUMERZE

- 4 >** Projekty o prawdziwie europejskim znaczeniu
- 5 >** Komitet Monitorujący
- 6 >** Na najlepszych czekają stypendia
- 8 >** Szkolenia szyte na miarę
- 10 >** Od wiedzy do efektów
- 12 >** Śląskie stawia na innowacje
- 14 >** Trzeba podjąć ryzyko, to jedyna droga
- 16 >** Na co można zdobyć dofinansowanie
- 18 >** Przyłącz się do słonecznych gmin
- 19 >** Proekologiczne inicjatywy
- 20 >** Wspólny cel: lepsze powietrze
- 21 >** Tychy patrzą ekologicznie
- 22 >** Ekologiczny transport publiczny
- 23 >** Komunikacja pod prądem
- 24 >** Możliwości wykorzystania OZE w Śląskiem
- 26 >** Regionalne inwestycje nabierają tempa
- 28 >** Strategiczne interwencje właśnie ruszają
- 29 >** Kto pyta, mniej błądzi

Razem zmieniamy Śląskie – Biuletyn Informacyjny RPO WSL, wydawany na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, ul. Ligonia 46, 40-037 Katowice, Wydział Rozwoju Regionalnego, fundusze@slaskie.pl, www.rpo.slaskie.pl

Wydawca: Wydawnictwo KA, e-mail: wydawnictwo@kasc.pl, www.kasc.pl

Redakcja: Stanisław Grabowski, Łukasz Karkoszka, Joanna Tomczyk-Lidochowska, Dominik Wójcik • **Współpraca z redakcją:** Agnieszka Cieplik (UM WSL), Agnieszka Gajewska (UM WSL), Agata Woźniak (UM WSL), Paulina Cius (ŚCP), Piotr Kucharski (WUP)

Opracowanie i skład: Wydawnictwo KA s.c. • **Druk:** Mikopol

Zdjęcia na okładce: Fundusze Europejskie – przykładowe formy wsparcia w ramach RPO WSL • **fot.** Maciej Motylewski, Obrazy licencjonowane przez Depositphotos.com/Drukarnia Chroma

Publikacja bezpłatna, współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

PROJEKTY O PRAWDZIWIE EUROPEJSKIM ZNACZENIU

Rozmowa z Aleksandrą Kisielewską,
koordynatorem Wydziału Polityki Regionalnej i Spójności Stałego
Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej

Przeglądając unijne dokumenty związane z realizacją projektów finansowanych z Funduszy Europejskich często napotykamy zagadnienie europejskiej wartości dodanej. Co kryje się pod tym pojęciem?

Europejska wartość dodana, którą w skrócie nazywamy często EVA (European value added) jest pojęciem mającym swoje źródło w teorii finansów publicznych. Oznacza wartość wytworzoną przez wspólne działania na poziomie europejskim, której nie można osiągnąć poprzez samodzielne działania poszczególnych państw członkowskich czy regionów. Zastanawiając się nad tym, czy dane działanie, dany projekt finansowany ze środków europejskich posiada/reprezentuje europejską wartość dodaną, odpowiadamy sobie po prostu na pytania: czy osiągnęlibyśmy podobne efekty realizując go ze środków krajowych? Jakie dodatkowe rezultaty otrzymaliśmy dzięki finansowaniu z UE?

Czemu służyć ma realizacja europejskiej wartości dodanej?

Dzięki takiemu podejściu, my, jako beneficjenci budżetu UE, ale również płatnicy, mamy pewność, że środki europejskie są wydawane na projekty o prawdziwie europejskim znaczeniu. To jest ważny argument w politycznej dyskusji o każdym rocznym budżecie EU, ale przede wszystkim w debacie o Wieloletnich Ramach Finansowych po 2020 r. Należy przy tym podkreślić, że to nie oznacza, że każdy projekt musi mieć europejski zasięg, znaczenie, czy być realizowany przez europejskie konsorcjum beneficjentów. To tylko niektóre z możliwych kryteriów czy też sposobów na osiągnięcie EVA.

W jaki sposób, realizując unijny projekt, można stworzyć europejską wartość dodaną? Jakie działania w tym kierunku powinny być podjęte?

Projekt, który posiada europejską wartość dodaną może być oczywiście projektem transgranicznym, transregionalnym, międzynarodowym. I może polegać na realizacji wspólnych strategii, planów, przedsięwzięć, których wdrożenie nie byłoby możliwe, gdyby nie współpraca na europejskim poziomie, finansowana ze środków UE. Europejską wartość dodaną kreują tak naprawdę wszelkie dobre, to znaczy przemyślane i wykonane „od A do Z”, projekty – od założonych celów, po osiągnięte rezultaty.

Przedsięwzięcia które nie tylko wpisują się w lokalne, regionalne czy krajowe strategie, ale i realizują cele europejskie – te traktatowe, jak dążenie do redukcji różnic w poziomie rozwoju między regionami, czy też zapisane w strategiach UE np. klimatyczne, związane z walką z ubóstwem lub podniesieniem poziomu innowacyjności. Przedsięwzięcia, które podnoszą lokalne, regionalne czy krajowe zdolności administracyjne i instytucjonalne – kluczowe dla prowadzenia nowoczesnej polityki społecznej, gospodarczej, ochrony klimatu. Projekty wprowadzające innowacyjne rozwiązania społeczne, sprawdzone w innych państwach UE, ale budujące nową jakość lokalnych usług publicznych, społecznych, nawet w jednym małym miasteczku, czy na obszarach wiejskich.

W jakich sytuacjach stworzenie europejskiej wartości dodanej jest konieczne?

Konieczność stworzenia europejskiej wartości dodanej w projektach realizowanych pod szyldem Europejska Współpraca Terytorialna jest bezdyskusyjna. Bo to są projekty, które powinny polegać właśnie np. na stworzeniu jednego, wspólnego projektu po obu stronach granicy, a nie dwóch osobnych przedsięwzięć przez dwa państwa czy regiony. Ale EVA powinna być znakiem firmowym znakomitej większości projektów we wszystkich obszarach wsparcia. Przykładowo, wsparcie osób bezrobotnych w danym powiecie o specyficznych problemach może odbyć się z zastosowaniem instrumentów sprawdzonych w innym państwie członkowskim – mamy takie przykłady w Polsce, gdzie stosowano dobre praktyki z Finlandii.

Inny przykład – parki technologiczne, które zaczęły powstawać w Polsce jak grzyby po deszczu, w dużej

Europejską wartość dodaną kreują m.in. projekty realizujące cele zapisane w strategiach UE i dążące do redukcji różnic w poziomie rozwoju między regionami.

foto: archiwum prywatne

Aleksandra Kisielewska

koordynator Wydziału Polityki Regionalnej i Spójności
Stałego Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej
przy Unii Europejskiej

mierze dzięki wsparciu z funduszy UE. O wartości dodanej takiego parku możemy mówić dopiero wtedy, kiedy zaczną działać w nim firmy inwestujące w badania i rozwój, kiedy wdrażane są coraz bardziej innowacyjne projekty, kiedy produkty trafiają na rynek, najlepiej nie tylko polski, kiedy zatrudniani są pracownicy – naukowcy, inżynierowie, absolwenci, dotychczasowe osoby bezrobotne, kiedy dzięki tej współpracy rozwija się lokalna gospodarka. Nie będzie miał wartości dodanej, a już na pewno nie europejskiej, park technologiczny święcący pustkami.

I może na koniec jeden z moich ulubionych przykładów projektów z EVA – rewitalizację przestrzeni miejskiej. Jest to element polityki miejskiej od lat wspierany i promowany przez UE, zarówno przez kierowanie na niego odpowiednich strumieni funduszy, ale również przez szerzenie know-how, komunikowanie dobrych praktyk, czy wreszcie nagradzanie najlepszych projektów realizowanych w tym zakresie. Każda rewitalizacja miasteczka, części miasta, osiedla, która będzie polegała na połączeniu elementów infrastrukturalnych ze społecznymi, która na trwałe zmieni daną przestrzeń w miejsce o wyższej jakości życia, wyższej przedsiębiorczości, mniejszego wykluczenia społecznego, cyfrowego, energetycznego, będzie znakomitym projektem z wysoką EVA.

Jakie korzyści z zastosowania europejskiej wartości dodanej ma beneficjent?

Wydaje mi się, że powinniśmy zadać pytanie o to, jakie korzyści ma obywatel polski czy też innego z państw UE, z szerszego zastosowania kryterium EVA w projektach finansowanych z budżetu UE. Będą to po prostu projekty ciekawsze, z lepszymi jakościowo rezultatami, pozwalające na bezpośredni kontakt Unii z obywatelem, którego brak jest wskazywany ostatnio tak często jako przyczyna zmniejszania poparcia dla projektu europejskiego. Myślę, że o tym też wszyscy powinniśmy pamiętać planując i wdrażając projekty finansowane z budżetu UE. ■

pytania zadawał:
Łukasz Karkoszka

KOMITET MONITORUJĄCY

Racjonalne wydatkowanie środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 to przedsięwzięcie wymagające współpracy wielu instytucji i organizacji. Aby proces przebiegał sprawnie i bez zakłóceń, Zarząd Województwa Śląskiego powołał Komitet Monitorujący RPO WSL.

foto: Dominik Wojcik

21 września 2017 roku odbyło się jedenaste posiedzenie Komitetu. Obradom przewodniczył wicemarszałek Michał Gramatyka. Głównym tematem posiedzenia było przyjęcie nowych kryteriów wyboru projektów oraz wprowadzenie zmian do wcześniej przyjętych, m.in. w związku z nowelizacją tzw. ustawy wdrożeniowej. Ponadto na posiedzeniu zaprezentowano stan wdrażania Programu. Jak wynika z przedstawionych danych, do tej pory ogłoszono 246 naborów (17 czeka na uruchomienie), co przekłada się na wykorzystanie 78% alokacji. Łącznie rozdysponowano ponad 11 mld zł! Do końca roku planowane jest ogłoszenie kolejnych 33 konkursów na kwotę ponad 153 mln euro.

Komitet Monitorujący działa jako niezależne ciało doradczo-opiniotwórcze dla Instytucji Zarządzającej RPO WSL. W jego skład wchodzi przedstawiciele strony rządowej, samorządowej, świata nauki oraz partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe). Do zadań KM należy w szczególności przegląd wdrażania RPO WSL 2014-2020 i postępów poczynionych na drodze do osiągnięcia jego celów.

Szczegółowe informacje na temat KM oraz pełną listę członków można znaleźć na stronie: rpo.slaskie.pl, w zakładce „O Programie” / „Dowiedz się o instytucjach w Programie”. ■

ŁK

NA NAJLEPSZYCH CZEKAJĄ STYPENDIA

W powszechnej opinii przedmioty ścisłe uchodzą za znacznie trudniejsze od humanistycznych. Stypendyści projektu „Śląskie. Inwestujemy w talenty” raczej nie zgodzą się z tą opinią. Dla nich matematyka, fizyka, chemia czy biologia to „bułka z masłem”. Ciekawi świata, żądni wiedzy i nowych wrażeń, odnoszą kolejne sukcesy tym chętniej, że są za nie nagradzani. Unijne stypendia pozwalają im rozwijać pasje i spełniać marzenia. Już niedługo kolejne rozdanie stypendiów. Wnioski można składać do 27 października.

TYLKO DLA ORŁÓW

Wśród polskich studentów coraz większą popularnością cieszą się kierunki ścisłe. To dobra wiadomość. Młodzi ludzie zdają sobie sprawę, że tytuł inżyniera może być przepustką do kariery zawodowej i dobrze płatnej pracy. Studenci już tę wiedzę mają, jednak co z uczniami szkół ponadpodstawowych, którzy stoją u progu ważnych życiowych wyborów? Jak przekonać młodych ludzi, że znajomość matematyki, fizyki, chemii przydaje się w życiu zawodowym, ale także, i to znacznie częściej, w prywatnym? Pytania o to, jak skutecznie promować nauki ścisłe, zadają już nie tylko nauczyciele i pracodawcy. W dyskusji coraz częściej zabierają głos samorządy, które oferują stypendia – jako pomoc, ale i nagrodę – dla najlepszych uczniów.

Projekt „Śląskie. Inwestujemy w talenty” realizowany jest w ramach Poddziałania 11.1.5 *Efektywny rozwój dzieci i młodzieży – program stypendialny* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

– Głównym założeniem jest wsparcie najzdolniejszych uczniów klas gimnazjalnych i szkół ponadpodstawowych w regionie w zakresie przedmiotów matematycznych, przyrodniczych, informatycznych i językowych. Pierwsza edycja przedsięwzięcia odbyła się w roku szkolnym 2015/2016. Wtedy wsparciem finansowym objęto 460 uczniów. Kolejny rok był rekordowy pod względem złożonych wniosków. Do urzędu trafiło ich łącznie aż 1082! Spośród nich stypendium przyznano 621 uczniom – mówi **Jarosław Ligas**, zastępca dyrektora Wydziału

Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Żeby otrzymać unijne stypendium, nie wystarczy być dobrym. Trzeba być najlepszym!

– Pod uwagę brana jest średnia ocen z trzech wybranych przedmiotów kierunkowych (uzyskana przez ucznia w roku szkolnym poprzedzającym złożenie wniosku o przyznanie stypendium), która musi wynieść co najmniej 5.0. Zaliczają się do nich: matematyka, przyroda, biologia, chemia, geografia, fizyka, język obcy nowożytny oraz informatyka. Ścisły umysł nie zwalnia jednak młodych ludzi z osiągnięć w innych dyscyplinach. Średnia ze wszystkich przedmiotów na zakończenie poprzedniego roku szkolnego musi wynieść minimum 4.5 – mówi **Jarosław Ligas**.

Ponadto liczy się także wynik ze sprawdzianu zewnętrznego na zakończenie szkoły podstawowej lub egzaminu gimnazjalnego. W odniesieniu do uczniów klas gimnazjalnych wymagane jest 100% punktów z matematyki oraz 97,5% punktów z języka obcego nowożytnego. Uczniów szkół ponadpodstawowych również obowiązuje kryterium 100% z matematyki oraz 97,5% punktów z języka obcego nowożytnego – niezależnie od tego, czy zdawany był na poziomie podstawowym, czy rozszerzonym.

We wniosku uwzględnione są również dodatkowe kryteria, które promują szczególnie uzdolnionych nastolatków, osiągających sukcesy edukacyjne. Uczniowie mogą zatem zwiększyć swoje szanse na otrzymanie stypendium, jeżeli uzyskali ze sprawdzianu zewnętrzne-

Obraz licencjonowany przez Depositphotos.com/Deleeta/Chroma

Głównym założeniem programu jest wsparcie stypendialne najzdolniejszych uczniów klas gimnazjalnych i szkół ponadpodstawowych

go lub egzaminu gimnazjalnego 100% punktów z języka obcego nowożytnego. Szczególnie premiowani są laureaci lub finaliści olimpiad i turniejów co najmniej II stopnia lub konkursów o zasięgu co najmniej wojewódzkim (organizowanych na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu).

We wniosku o stypendium uwzględnia się także ewentualne posiadanie aktualnego orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności. Ma to na celu wyrównanie szans edukacyjnych. Warunkiem obowiązkowym, który muszą spełnić uczniowie chcący trafić na listę najlepszych, jest stałe zamieszkiwanie na terenie województwa śląskiego.

JAK ZŁOŻYĆ WNIOSEK?

Kompletne wnioski należy składać w kancelariach: Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach przy ulicy Ligonja 46 lub Międzywydziałowego Zespołu Zadaniowego w Bielsku-Białej przy ulicy Piastowskiej 40 i w Częstochowie przy ulicy Sobieskiego 7. Rekrutacja rozpoczęła się 25 września, a zakończy 27 października.

Do wniosku należy załączyć Plan Rozwoju Ucznia (PRU). Sporządzany jest we współpracy z opiekunem dydaktycznym, czyli nauczycielem, który będzie sprawował opiekę nad uczniem objętym programem stypendialnym. Dokument ten jest fundamentem umowy stypendialnej. W PRU opisany jest m.in. profil ucznia, w którym określone są jego predyspozycje w zakresie przedmio-

tów matematycznych, przyrodniczych, językowych i informatycznych, a także dotychczasowe osiągnięcia edukacyjne w tych dziedzinach. W dokumencie określa się także ścieżkę rozwoju edukacyjnego ucznia. W tym miejscu należy wpisać przynajmniej jeden przedmiot kierunkowy, który wcześniej wskazano we wniosku o przyznanie stypendium. Tutaj opisuje się również cele edukacyjne, odnoszące się do poszerzania wiedzy oraz rozwoju zdolności i umiejętności w zakresie wybranych przedmiotów kierunkowych. Na koniec należy sprecyzować również mierzalne rezultaty, które uczeń dzięki udziałowi w projekcie ma osiągnąć.

– W PRU trzeba także przedstawić szacunkowy plan wydatków związanych z realizacją zadań, które mają doprowadzić do osiągnięcia zamierzonych celów edukacyjnych. Środki z otrzymanego stypendium będzie można przeznaczyć m.in. na pomoce dydaktyczne i przybory szkolne (podręczniki czy sprzęt laboratoryjny), wyposażenie miejsca domowej nauki, sprzęt komputerowy, kursy, szkolenia lub zajęcia dodatkowe, a także na opłaty czesnego – mówi Jarosław Ligas.

W tegorocznej, trzeciej już edycji projektu wsparciem objętych zostanie 600 uczniów. Stypendia w wysokości 500 zł miesięcznie będą przyznawane na czas trwania zajęć dydaktyczno-wychowawczych (10 miesięcy) w roku szkolnym 2017/2018.

Więcej informacji dotyczących projektu „Śląskie. Inwestujemy w talenty.” można znaleźć na stronie efs-stypendia.slaskie.pl. ■

SZKOLENIA SZYTE NA MIARĘ

Firmy, które nie inwestują w rozwój, skazane są na stagnację i rychłe wyparcie przez silniejszych graczy. Jedną z fundamentalnych i długofalowych inwestycji przedsiębiorstw powinny być szkolenia zatrudnianej kadry. Wiedza, którą zdobędzie załoga, wcześniej czy później przełoży się na wzrost potencjału przedsiębiorstwa. Pracodawcy zainteresowani szkoleniami pracowników korzystają z ogólnopolskiej Bazy Usług Rozwojowych (BUR). Platforma umożliwia wybór kursów, które w największym stopniu odpowiadają na ich potrzeby.

GIEŁDA USŁUG

Od 2004 roku, czyli przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, rośnie liczba szkoleń podnoszących kwalifikacje pracownicze finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W poprzednim okresie programowania w ramach realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki ze wsparcia szkoleniowego w ramach EFS skorzystało 1,5 mln zatrudnionych. Z czasem jednak, z powodu dynamicznych przeobrażeń rynku, przedsiębiorcy zaczęli odczuwać niedosyt, jeśli chodzi o tematykę szkoleń, ich zakres i organizację. Na skutek długotrwałych procedur konkursowych sporządzone wcześniej analizy potrzeb szkoleniowych tracą aktualność.

BUR to całkowicie nowe podejście w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowniczych. To nowoczesna internetowa platforma, dzięki której firmy szkoleniowe i doradczycy zyskały bezpłatną możliwość zaprezentowania swojej oferty, a przedsiębiorcy sektora MSP mogą

wyszukać bądź zamówić sprowiflowane według swoich potrzeb szkolenia, studia podyplomowe czy doradztwo. Aktualnie w BUR (www.uslugirozwojowe.parp.gov.pl) wpisanych jest 15 tysięcy ofert szkoleniowych realizowanych na terenie całego kraju, zarówno komercyjnych, jak i współfinansowanych ze środków EFS.

– Nowy system to całkowite odejście od starych zasad, które opierały się na podejściu podaźowym – zdarzało się, że przedsiębiorca korzystał ze szkoleń, które nie zawsze trafiały w jego potrzeby. Teraz wybierze takie, na których mu zależy – mówi **Grzegorz Sikorski**, dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach. – Baza Usług Rozwojowych oferuje dodatkowo unikalne rozwiązanie na polskim rynku, jakim jest możliwość zamówienia usługi szkoleniowej „szytej na miarę”. Oznacza to, że jeżeli nie ma w bazie szkolenia, którego przedsiębiorca potrzebuje, ma możliwość umieszczenia w systemie ogłoszenia o swoim zapotrzebowaniu. Następnie firma szkoleniowa kontaktuje się z przedsiębiorcą i przygotowuje ofertę odpowiadającą dokładnie jego potrzebom – podkreśla.

PROFESJONALNE WSPARCIE

Inna ważna zmiana to taka, że szkolenia przestały być dostępne jedynie dla dużych firm i korporacji, które dysponują funduszem szkoleniowym. Dzięki środkom Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 szerokie perspektywy wsparcia otworzyły się także dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorców oraz właścicieli firm rodzinnych.

Do 2023 roku na wsparcie może liczyć ponad 53 tys. pracowników przedsiębiorstw oraz 12 tys. firm z naszego regionu. WUP w Katowicach wybrał już sześciu operatorów usług rozwojowych.

Oficyna licencjonowana przez Departament Inicjatyw Innowacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego

Szkolenia przestały być dostępne tylko dla dużych przedsiębiorstw. Teraz korzystać mogą z nich także niewielkie firmy

Dotacje na szkolenia rozdzielane są w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania usług rozwojowych (PSF). Dystrybucją środków zajmują się władze samorządowe województwa za pośrednictwem wskazanych przez siebie Operatorów.

– Śląskie otrzymało na ten cel największą alokację w kraju – ponad 425 mln złotych! Wysokość kwoty przeznaczanej dla danego przedsiębiorcy zależy od liczby

OPERATORZY USŁUG ROZWOJOWYCH WYBRANI PRZEZ WUP W KATOWICACH

Fundusz Górnośląski S.A.

Centrum Szkoleniowo-Doradcze Dr Piotr Kurnicki sp.k.

Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A.

Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa w Gliwicach

Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach

Górnośląska Agencja Przedsiębiorczości i Rozwoju Sp. z o.o.

pracowników – mówi Grzegorz Sikorski. – Do 2023 roku na wsparcie mogą liczyć ponad 53 tysiące pracowników przedsiębiorstw oraz 12 tysięcy firm z naszego regionu. Są i inne korzyści: indywidualne podejście, proste procedury i gwarancja jakości, ponieważ usługi dostępne w BUR są świadczone przez firmy i instytucje dysponujące certyfikatami jakości – zaznacza.

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach w drodze konkursu wybrał sześciu operatorów usług rozwojowych, którzy od września br. przyjmują zgłoszenia od pracodawców.

KAMPANIA PROMOCYJNA

O uruchomieniu Podmiotowego Systemu Finansowania śląscy przedsiębiorcy są informowani w ramach specjalnej kampanii promocyjnej „Śląskie rozwija Twój biznes – profesjonalne wsparcie dla firm”, która ruszyła we wrześniu. Aby ukazać praktyczny wymiar korzyści, jakie płyną do przedsiębiorców z uruchomienia PSF, w akcji promocyjnej biorą udział osoby z grupy docelowej (45-letnia informatyczka z Zabrze oraz 56-letni księgowy z Rybnika). Na własnym przykładzie pokazują, jak skorzystanie z usług szkoleniowych pozytywnie wpłynęło na ich zawodowy rozwój. Kampania obecna jest w internecie. Działania reklamowe prowadzone są między innymi na Facebooku i YouTube, w wyszukiwarce Google, a także na portalach ogólnopolskich, regionalnych i lokalnych. Wszystkie narzędzia prowadzą do specjalnej strony internetowej: www.szkoleniaslaskie.pl, na której znajduje się komplet podstawowych informacji o systemie. Kampania, realizowana na zlecenie Wydziału Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, potrwa do końca listopada.

Niezależnie od działań w mediach, pracownicy Punktu Kontaktowego EFS Wojewódzkiego Urzędu Pracy organizują stoisko informacyjno-promocyjne na targach, spotkaniach, kongresach, odwiedzają posiedzenia rad powiatów, są gośćmi seminariów i spotkań dla przedsiębiorców, by informować o nowych możliwościach podnoszenia kwalifikacji pracowniczych. Na grudzień zaplanowano konferencję na temat PSF z udziałem przedsiębiorców, firm szkoleniowych oraz instytucji otoczenia biznesu.

Szczegółowe zasady wsparcia w ramach PSF można znaleźć na stronach: szkoleniaslaskie.pl oraz rpo.wup-katowice.pl (zakładka Znajdź dofinansowanie, kafelek z napisem Wsparcie dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw). ■

SG

OD WIEDZY DO EFEKTÓW

Regiony, które poważnie myślą o rozwoju, inwestują w nowatorskie technologie, badania i innowacje. W ten sposób zyskują szansę na budowę silnej i konkurencyjnej gospodarki. W Śląskiem współpracę na styku nauki i biznesu aktywnie wspiera RPO WSL 2014-2020. Właściciele firm składać mogą już wnioski w kolejnym konkursie w ramach Działania 1.2 *Badania, rozwój i innowacje w przedsiębiorstwach*. Nabór trwa do 29 listopada. Do wydania jest ponad 195 mln zł!

ŹRÓDŁA PRZEMIAN

W krajach wysokorozwiniętych już dawno nastąpił przeskok z gospodarki opartej na surowcach i taniej sile roboczej, na system gospodarczy, w którym innowacyjność traktowana jest priorytetowo. Na styku kooperacji ośrodków badawczych i przedsiębiorców realizowane są sukcesywnie projekty badawczo-wdrożeniowe, adaptowane następnie na masową skalę. Zjawisko to jest koherentne z obserwacjami poczynionymi przez amerykańskiego socjologa Daniela Bella, który zauważył, że w społeczeństwie postindustrialnym „wiedza i informacja stały się źródłem strategii i przemian, czyli tym samym, co kapitał i praca w społeczeństwie przemysłowym”.

NASZE MOCNE STRONY

Polska, według rankingu Innovation Union Scoreboard, zaliczana jest do państw, określanych mianem tzw. umiarkowanych innowatorów. Naszą mocną stroną jest kapitał intelektualny. Nieco słabiej wypadamy w miernikach konkurencyjności krajowych sieci badawczych. Aby zmienić tę sytuację, niezbędne jest podniesienie na poziomie krajowym jakości edukacji, działalności badawczej przede wszystkim w obszarze badań stosowanych i prac rozwojowych, wspieranie transferu innowacji i wiedzy, a także zwiększenie roli technologii informacyjno-komunikacyjnych i przedsiębiorczości. To już się dzieje. Potwierdzeniem jest fakt, że po kilkunastu latach zastoju Polska powoli awansuje w rankingach innowacyjności. W zestawieniu Bloomberg Innovation

Index nasz kraj awansował na 22. pozycję, wyprzedzając m.in. Rosję, Włochy, Hiszpanię, Grecję, Luksemburg. Na tle krajów Europy Środkowo-Wschodniej wypadamy nad wyraz dobrze, choć jest jeszcze wiele do nadrobienia. Jak wykazują analizy firmy doradczej Deloitte, PKO Banku Polskiego i NCBR blisko połowa polskich firm nie posiada strategii badawczo-rozwojowej, a pod względem procentowych nakładów na B+R w stosunku do krajowego PKB Polska znajduje się na szarym końcu wśród europejskich państw. Według Eurostatu w 2014 roku było to 0,94% PKB wobec unijnej średniej na poziomie 2%. Według rządowej strategii rozwoju innowacyjności do 2020 roku wskaźniki te mają znacznie wzrosnąć – do 1,7% krajowego PKB.

DOTACJE DO WZIĘCIA

W Śląskiem inwestycje z zakresu B+R wspiera RPO WSL 2014-2020 w ramach Działania 1.2 *Badania, rozwój i innowacje w przedsiębiorstwach*. Na ten cel zarezerwowano pulę ponad 176 mln euro. W aktualnie prowadzonym naborze o środki ubiegać mogą się firmy z sektora MŚP, a także duże przedsiębiorstwa. Pieniądze można otrzymać na dwa typy projektów. Pierwszy dotyczy tworzenia lub rozwoju istniejącego zaplecza badawczo-rozwojowego w zakładach służącego ich działalności innowacyjnej. W tym zakresie dotacje będzie można przeznaczyć m.in. na zakup nowych maszyn i urządzeń, służących pracom B+R, aparatury badawczej, niezbędnej do prowadzenia badań, jak również licencji na oprogramowanie. W drugim dofinansowanie przeznaczone jest bezpośrednio na prace

Obrazy licencjonowane przez Depositphotos.com/Drukarnia Chroma

Dzięki unijnym dotacjom coraz więcej projektów badawczo-rozwojowych wdrażanych jest do masowej produkcji

B+R w firmach. Otrzymane środki mogą pokryć np. koszty wynagrodzeń pracowników, ekspertów zaangażowanych w realizację danego projektu czy użytkowania aparatury i sprzętu. Warunkiem niezbędnym w staraniach o dofinansowanie w ramach tego typu projektu jest komercyjne wykorzystanie w gospodarce wyników prac B+R w okresie trzech lat od daty zakończenia realizacji projektu.

Wnioskodawcy powinni pamiętać, że na dofinansowanie mogą liczyć projekty, które wpisują się w założenia Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020. Zgłaszane propozycje powinny dotyczyć obszarów inteligentnych specjalizacji naszego regionu, którymi są medycyna, energetyka oraz technologie informacyjne i komunikacyjne (TIK). Obejmować powinny też opis prac B+R, zarówno przemysłowych, jak i eksperymentalno-rozwojowych.

Interwencje podjęte w ramach Działania 1.2 mają przyczynić się do zbudowania mostów między sferą badań i innowacji z jednej strony, a rozwojem gospodarczym z drugiej. W ten sposób Śląskie ma szansę zbliżyć się do globalnych czempionów innowacyjności i wytworzyć tak niezbędną kulturę innowacji. Nabór trwa do 29 listopada br. do godz. 12.00. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpi w kwietniu 2018 r.

Szczegółowe informacje na temat konkursu można znaleźć na stronie: scp-slask.pl w zakładce „Konkursy”. ■

SG

Bartosz Rozpondek

p.o. Dyrektora
Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości
w Chorzowie

Ponad 176 mln euro to duży potencjał finansowy, który pozwoli zbliżyć dwa światy – biznesu i nauki, do tego dążymy nie tylko poprzez organizację konkursów, ale także realizując szeroko zakrojone działania informacyjne i promocyjne na terenie całego województwa. Bardzo istotne we wdrażaniu Działania 1.2 Badania, rozwój i innowacje w przedsiębiorstwach jest dotarcie do tych firm, które są zainteresowane tworzeniem nowych technologii, myślą o dywersyfikacji działalności, o nowych kierunkach rozwoju, ale także do świata nauki, który w tym tandemie ma odgrywać bardzo istotną rolę. Te konkursy są właśnie dla nich.

Przeprowadzone już dwa nabory pokazują, że przedsiębiorcy są bardzo zainteresowani finansowaniem planowanych prac badawczo-rozwojowych. Dla przedsiębiorców liczy się szybki i łatwo mierzalny efekt, co potwierdza wybór właśnie takiego rozwiązania. Niemniej jednak tworzenie zaplecza do badań i rozwoju również cieszy się zainteresowaniem.

W pierwszym konkursie z 2016 roku, wpłynęły 102 wnioski, a dofinansowanie uzyskało 56 projektów na łączną kwotę ponad 72 mln zł. Drugi nabór, ogłoszony w kwietniu br. także cieszył się dużym zainteresowaniem przedsiębiorców. Zgłoszono ponad sto wniosków, które obecnie oceniamy merytorycznie. Najwięcej z dotychczas zgłoszonych przedsięwzięć dotyczy branż związanych z medycyną – produkcją urządzeń, aparatury medycznej, dalej także ICT, w szczególności działalności związanej z oprogramowaniem oraz z zakresu energetyki – na przykład zgłoszone zostały pomysły dotyczące przetwarzania odpadów. Warto zaznaczyć, że konkursy w ramach Działania 1.2 są ściśle powiązane z realizacją założeń Regionalnej Strategii Innowacji. ■

ŚLĄSKIE STAWIA NA INNOWACJE

Innowacje to nie tylko technologie, to także zachowania konsumentów, które kreują popyt. Dlatego tak ważna jest zarówno wiedza o potencjale, jak i umiejętne dostosowanie oferty do potrzeb klientów, a tym samym budowanie przewagi konkurencyjnej.

SPÓJNOŚĆ

Nie mniej ważne są również spójność i konsekwencja w działaniach oraz współpraca pomiędzy różnymi środowiskami, która stymuluje rozwój. Takimi założeniami kierują się władze regionu. Dzięki konsekwentnemu rozwijaniu od 2013 roku Sieci Regionalnych Obserwatoriów Specjalistycznych (SO RIS) i ścisłej współpracy pomiędzy Urzędem Marszałkowskim i 14 regionalnymi partnerami ze sfery nauki i biznesu, możliwa jest sprawna komunikacja oraz gromadzenie i przetwarzanie specjalistycznej wiedzy w ośmiu kluczowych obszarach technologicznych¹ tak, aby jak najlepiej ukierunkować i dostosować wsparcie dla innowacyjnych produktów i działań podmiotów regionalnych. Ponadto działania Sieci pozwalają wychwytywać słabe sygnały i wyłaniające się możliwości, co może stanowić o unikalności oferty województwa w wymiarze europejskim w kolejnych latach. Szczególnie ważne, z punktu widzenia regionalnego ekosystemu innowacji, są inwestycje w działalność badawczo-rozwojową przedsiębiorstw, ponieważ to rozwiązania na styku nauki i biznesu są motorem współczesnego rozwoju i kluczem do sukcesu.

Celem SO RIS jest wzmocnienie oddolnego przepływu informacji między partnerami regionalnymi, twórcami i użytkownikami innowacyjnych rozwiązań.

W ramach projektu Sieć Regionalnych Obserwatoriów Specjalistycznych w Procesie Przedsiębiorczego Odkrywania (SO RIS w PPO)², realizowanego od początku 2017 roku, zaplanowano szereg działań mających na celu wzmocnienie oddolnego przepływu informacji między partnerami regionalnymi, twórcami i użytkownikami innowacyjnych rozwiązań. Wśród podjętych działań zaplanowano przeprowadzenie analiz potrzeb innowacyjno-technologicznych w 249 przedsiębiorstwach i 10 jednostkach naukowych, a także 33 analizy modeli biznesowych. Analizy te stanowią realną informację o zmianach zachodzących w obszarach technologicznych, możliwościach komercyjnego wykorzystania technologii, potencjałach rozwojowych przedsiębiorstw i ich chęci współpracy z sektorem naukowym i badawczym. Ponadto bezpośrednia komunikacja umożliwia animowanie współpracy przedsiębiorców z jednostkami naukowymi, co może przyczynić się do powstawania nowych inicjatyw i projektów. Tym bardziej zapraszamy do współpracy i udziału w analizach, zarówno przedsiębiorców, jak i jednostki naukowe, aby jak najlepiej zintegrować zasoby wiedzy dotyczące innowacji na regionalnym i lokalnym rynku.

KONSEKWENCJA

Aby zwiększyć konkurencyjność i zyski MŚP z wdrażania innowacji, powszechnie stosowanym narzędziem jest również design, który, dzięki zasadzie dobrego projektowania opartego na użytkownikach, pozwala na tworzenie bardziej pożądaných przez odbiorców produktów

Obrazy licencjonowane
przez Depositphotos.com/Drukarnia Chroma

Współpraca między jednostkami naukowymi a przedsiębiorcami,
to jeden z warunków innowacyjnych rozwiązań

i usług. Potrzeba zwiększenia roli designu w regionalnym ekosystemie innowacji została już zauważona na etapie tworzenia Regionalnej Strategii Innowacji³. W strategii przedstawiono koncepcję „Design dla innowacji”, która zachęca do realizacji przedsięwzięć i projektów wykorzystujących szeroko rozumiany design. Tym bardziej możliwość uczestnictwa w międzynarodowym projekcie Design for Innovation (D4I)⁴ pozwala na skuteczne realizowanie założeń regionalnej polityki wspierania innowacji.

WSPÓŁPRACA

Celem projektu jest stworzenie Planu Działań uwzględniającego zasady dobrego projektowania, który będzie świadomym narzędziem wsparcia usług dla przedsiębiorstw i ich otoczenia w najbliższych latach. Realnym efektem projektu będzie również możliwość wypracowania i wprowadzenia zmian do dokumentów strategicznych i programowych, w tym Regionalnego Programu Operacyjnego WSL na lata 2014-2020. Ponadto dzięki realizacji projektu D4I możliwe będzie przekazanie wiedzy, kompetencji i dobrych praktyk związanych

PARTNERZY SIECI REGIONALNYCH OBSERWATORIÓW SPECJALISTYCZNYCH

- > **Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego (Lider)**
- > **Górnośląska Agencja Przedsiębiorczości i Rozwoju Sp. z o.o.**
- > **Fundacja Rozwoju Kardiochirurgii im. prof. Zbigniewa Religii**
- > **Instytut Techniki i Aparatury Medycznej ITAM**
- > **Politechnika Śląska (Wydział Inżynierii Biomedycznej oraz Wydział Organizacji i Zarządzania)**
- > **Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach**
- > **Park Naukowo-Technologiczny Euro-Centrum Sp. z o.o.**
- > **Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie**
- > **Park Naukowo-Technologiczny TECHNOPARK GLIWICE Sp. z o.o.**
- > **Główny Instytut Górnictwa w Katowicach**
- > **Uniwersytet Śląski w Katowicach**
- > **Fundacja Wspierania Nanonauk i Nanotechnologii NANONET**
- > **Instytut Metali Nieżelaznych w Gliwicach**
- > **Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN**
- > **Śląskie Centrum Naukowo-Technologiczne Przemysłu Lotniczego Sp. z o.o.**

z projektowaniem zorientowanym na użytkownika, co pozwoli przedsiębiorcom na tworzenie bardziej pożądaných przez odbiorców produktów i usług, a w rezultacie wpłynie na zwiększenie ich konkurencyjności i zysków, a tym samym przyspieszy ich rozwój.

Więcej na stronie: ris.slaskie.pl ■

Joanna Dejka

Inspektor w Referacie Regionalnej
Strategii Innowacji Wydziału Rozwoju Regionalnego
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego

1. Osiem obszarów wskazanych w Programie Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2010-2020
2. Projekt „Sieć Regionalnych Obserwatoriów Specjalistycznych w Procesie Przedsiębiorczego Odkrywania” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Działania 1.3 *Profesjonalizacja IOB* Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020
3. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020
4. Projekt „Design for Innovation” (D4I) realizowany jest od 1 stycznia 2017 roku przez Referat Regionalnej Strategii Innowacji Urzędu Marszałkowskiego we współpracy z Walią oraz sześcioma wiodącymi ośrodkami innowacji i designu z Europy (Wielka Brytania, Belgia, Grecja, Malta, Łotwa i Hiszpania)

TRZEBA PODJĄĆ RYZYKO, TO JEDYNA DROGA

Rozmowa z prof. dr. hab. inż. Markiem Gzikiem, dziekanem Wydziału Inżynierii Biomedycznej Politechniki Śląskiej, przewodniczącym doraźnej Komisji ds. Gospodarki i Innowacji Sejmiku Województwa Śląskiego

Mimo podejmowanych od lat starań i promowania innowacyjności, polscy przedsiębiorcy nadal z dużą ostrożnością podchodzą do tego zagadnienia. To sprawia, że Polska pozostaje krajem o niewystarczającym stopniu innowacyjności. Dlaczego przedsiębiorcy niechętnie inwestują w nowatorskie rozwiązania?

Wdrażanie innowacji związane jest z ryzykiem niepowodzenia. Wymaga też podjęcia bardzo kosztownych badań, na które wielu firm nie stać. Przedsiębiorcy – co zrozumiałe – nie chcą inwestować w przedsięwzięcia, które mogą zakończyć się fiaskiem. Wolą stawiać na klasyczną produkcję, upatrując konkurencyjność w tanim towarze na rynku. Oczywiście, ta strategia jest dobra do czasu, aż na rynku nie pojawi się lepszy, zmodernizowany produkt. Wówczas rysuje się zagrożenie wypchnięcia firmy z rynku. Jediną drogą rozwoju i budowania rzeczywistej konkurencyjności jest podjęcie ryzyka związanego z poszukiwaniem nowych rozwiązań technologicznych. Opór polskich firm przed inwestowaniem w innowacje wynika także z braku tradycji współpracy między nauką a biznesem, a co za tym idzie, braku zaufania między przedsiębiorcami a naukowcami, które buduje się latami. To trzeba zmienić.

Jak zachęcić przedsiębiorców do takiej współpracy?

Na to pytanie nie ma prostej odpowiedzi. Przedsiębiorcom w pierwszej kolejności trzeba uzmysłowić, że inwestycje w projekty innowacyjne nie od razu muszą się zwrócić. Czasem jest tak, że podczas realizacji kilku przedsięwzięć, tylko jedno zakończy się sukcesem, ale właśnie ten projekt pokryje koszty pozostałych, mniej udanych inwestycji. Jak wspomniałem, polskie firmy, głównie ze względów finansowych, nie są gotowe na podjęcie odważnych decyzji. Na współpracę z jednostkami naukowymi częściej decydują się przedsiębiorcy, którzy wywodzą się ze środowiska akademickiego. Przez lata udało im się zbudować bazę kontaktów, znają specyfikę pracy naukowej i jej możliwości. Chętniej sięgają więc po takie wsparcie. Dzięki temu produkty, które wypuszczają na rynek, są znacznie bardziej innowacyjne. Wielu przedsiębiorców, którzy prowadzą z nami rozmowy, nie zdaje sobie też sprawy ze specyfiki pracy środowiska naukowego. Chcieliby za niewielkie pieni-

dze zrealizować badania bądź przeprowadzić pilotaż. Niestety, jako naukowcy ponosimy spore koszty związane z prowadzeniem testów, eksploatacją sprzętu itp., co sprawia, że usługa, którą oferujemy, jest droga. Badania wymagają też czasu. Sytuację poprawić mogą różnego rodzaju programy, w których pozyskać można dotacje na nowatorskie rozwiązania. Dobrym rozwiązaniem, które oferują chociażby Fundusze Europejskie, jest finansowanie nauki przez firmy, co oznacza, że to przedsiębiorcy starają się o pieniądze na innowacyjny projekt, a następnie poszukują naukowego partnera. Jesteśmy dopiero na początku drogi w tym zakresie i na efekty pewno przyjdzie nam poczekać kilka lat. Jestem przekonany, że firmy, które raz podjęły współpracę z jednostkami naukowymi, będą wracać do tej formy kooperacji.

Wspomniał pan o Funduszach Europejskich, które wspierają działania innowacyjne. W Śląskiem dużą pulę środków na ten cel zarezerwowano w ramach RPO WSL 2014-2020.

Te środki kreują swego rodzaju „modę” na innowacje. Jako środowisko naukowe oczekujemy zintensyfikowania współpracy z przedsiębiorcami, co zresztą jest nieuniknione, ponieważ jest to jeden z wymaganych komponentów konkursów. Dzięki temu mamy szansę zbudować nowy, bardziej efektywny model współpracy między przedsiębiorcami a naukowcami, co w przyszłości będzie procentowało właśnie innowacyjnymi przedsięwzięciami wdrażanymi na znacznie szerszą skalę niż obecnie. Zagrożeniem, jakie dostrzegam, są zbyt skomplikowane procedury związane z przygotowaniem i rozliczeniem projektów współfinansowanych ze środków UE. Firmy o niskim stopniu innowacyjności nie są w stanie sobie poradzić z procedurami i stosem dokumentacji. Często nawet nie podejmują próby sięgnięcia po dotacje, obawiając się konsekwencji związanych z oddawaniem środków. Warto pomyśleć o uproszczeniu formuły pozyskiwania dotacji. Wówczas zwiększy się liczba firm, które podejmą ryzyko.

Jak Pan ocenia stopień innowacyjności śląskich przedsiębiorstw?

Przekrój firm działających w regionie jest bardzo duży. Działają tutaj zarówno przedsiębiorstwa o dużym poizo-

prof. zw. dr hab. inż. Marek Gzika

Dziekan Wydziału Inżynierii Biomedycznej oraz kierownik Katedry Biomechatroniki Politechniki Śląskiej. W latach 2014-2016 członek kolegium rektorskiego jako Pełnomocnik Rektora ds. Współpracy z Przemysłem. Pełni również funkcję przewodniczącego Komisji ds. Gospodarki i Innowacji Sejmiku Województwa Śląskiego. Członek komitetów naukowych Polskiej Akademii Nauk oraz komitetów i rad programowych licznych konferencji o zasięgu międzynarodowym. Zainteresowania naukowe prof. Marka Gzika koncentrują się wokół zagadnień biomechaniki kręgosłupa, inżynierskiego wspomagania medycyny i sportu, jak również projektowania biomechanicznych urządzeń rehabilitacyjnych i sportowych, w tym również z wykorzystaniem technologii wirtualnej i poszerzonej rzeczywistości.

Dorobek publikacyjny stanowią: 6 pozycji książkowych oraz ponad 180 publikacji naukowych. Wypromował 4 doktorów. Był kierownikiem oraz głównym wykonawcą 18 projektów badawczych. Posiada 3 patenty i 3 zgłoszenia patentowe. W swojej karierze zawodowej wielokrotnie dawał wyraz zainteresowania przedsiębiorczością akademicką oraz inicjatywami o charakterze gospodarczym. Był laureatem I oraz III nagrody w konkursie „Mój Pomysł na Biznes”. W Śląskim Centrum Zaawansowanych Technologii był odpowiedzialny za Zespół ds. Szkoleń i Transferu Technologii. Uczestniczył w pracach dotyczących Jednostki Zarządzającej Regionalnym Systemem Innowacji w województwie śląskim oraz w dwóch projektach o charakterze foresight. Recenzował projekty w Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka oraz różnych konkursach instytucji ministerialnych.

foto: archiwum prywatne

mie innowacyjności, jak i firmy, które bazują na prostych rozwiązaniach produkcyjnych. Różnica między nimi jest znaczna. Firmy stawiające na innowacje nie tylko wytwarzają produkty i usługi na światowym poziomie, ale też zatrudniają elitę wśród pracowników, która jest bardzo dobrze wynagradzana. Z kolei zakłady stawiające na tradycyjne uprawianie biznesu nie dostrzegają zagrożeń wynikających z takiej postawy. Dziś rynek jest bardzo dynamiczny i w zasadzie nie pozwala na zatrzymanie się w rozwoju. Wymaga ciągle nowych, udoskonalonych produktów. Nie podejmując działań w tym zakresie, przedsiębiorcy niejako skazują się na stagnację, a w wielu przypadkach na powolne wygaszanie firmy. Póki co, w regionie dominują zakłady, które stawiają na klasyczną produkcję, choć, biorąc pod uwagę jakość innowacji wprowadzonych przez ultranowoczesne firmy, to na tle kraju nasze województwo wypada całkiem nieźle.

Kreowanie innowacyjnych rozwiązań w regionie ma się odbywać głównie w trzech strategicznych obszarach, tzw. inteligentnych specjalizacji. Śląskie postawiło na energetykę, medycynę i technologie informatyczne. To dobry wybór?

Każdy z tych sektorów jest perspektywiczny. Technologie informatyczne są dziś, i z pewnością będą jeszcze przez wiele lat, na topie. To bardzo uniwersalny obszar przemysłu, który ma wiele do zaoferowania. To nie tylko gry komputerowe czy systemy informatyczne ułatwiające obsługę komputerów, ale także systemy zarządzania czy usługi, z których korzysta chociażby medycyna w formie teleopieki czy komponentów inżynierii biomedycznej. Społeczeństwo starzeje się, dlatego potrzeby w tym zakresie będą narastały. Energetyka także jest perspektywiczną dziedziną gospodarki. Wybór tego sektora nie był przypadkowy – nasz region jest zasobny w tradycyjne surowce energetyczne. Jednak światowy trend wskazuje potrzebę odchodzenia od węgla w kierunku odnawialnych źródeł energii, które są bardziej przyjazne dla środowiska. Warto inwestować w ten obszar, ponieważ możliwości zastosowania

innowacyjnych rozwiązań jest tutaj sporo, chociażby w sferze ekologicznego transportu publicznego. Oprócz wybranych inteligentnych specjalizacji, w Śląskiem strategicznym obszarze gospodarki powinien być też przemysł produkcji maszyn i urządzeń (w tym przemysł samochodowy), ponieważ w tym zakresie mamy także spory potencjał.

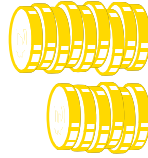
W trakcie konferencji „Fundusze unijne dla firm”, zorganizowanej w grudniu 2016 r. przez Śląskie Centrum Przedsiębiorczości, mówił pan o potrzebie powołania interaktywnej platformy z szybkim dostępem do wiedzy, w skład której miałyby wejść instytucje naukowe, samorządowe...

Interaktywna platforma INTEGRA umożliwiałaby wymianę informacji między naukowcami, samorządowcami a przedsiębiorcami. Na bieżąco moglibyśmy dzielić się z zainteresowanymi na przykład informacjami na temat uruchamianych prac magisterskich, inżynierskich. Inteligentny system pod kątem tematów mógłby łączyć określonych naukowców z firmami, które działają w podobnym obszarze. Platforma mogłaby też zarządzać kontaktami – czy to na poziomie kształcenia, realizowanych projektów, czy prac zleconych. Czy taki system powstanie? To zależy przede wszystkim od środków finansowych, którymi, jako uczelnia, nie dysponujemy. Chciałbym, aby platforma oparta została na nowoczesnych technologiach informatycznych z możliwością stosowania zabezpieczeń informacji wrażliwych. Wymaga to jednak czasu, odpowiedniej kadry i środków finansowych. Póki co, szukamy źródeł finansowania. Chciałbym, żeby w pracę nad jej stworzeniem, włączył się Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. ■

Rozmawiał:
Łukasz Karkoszka

FUNDUSZE NA ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII I GOSPODARKĘ NISKOEMISYJNĄ

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII (PODDZIAŁANIE 4.1.3)

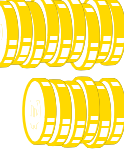
NA CO MOŻESZ OTRZYMAĆ DOFINANSOWANIE?

**BUDOWA I PRZEBUDOWA INFRASTRUKTURY
SŁUŻĄCEJ DO PRODUKCJI I DYSTRYBUCJI
ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH, TAKICH
JAK BIOMASA, SŁOŃCE, WODA, GEOTERMIA,
WIAATR; W TYM:**

- budowa każdej instalacji/infrastruktury wykorzystującej OZE, w tym instalacji kogeneracyjnych,
- budowa lub modernizacja infrastruktury służącej włączeniu źródła wykorzystującego OZE do sieci dystrybucyjnej,
- budowa nowej infrastruktury oświetleniowej opartej o OZE bez podłączenia jej do sieci elektroenergetycznej,
- projekty w formule „słonecznej gminy”.

EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII W INFRASTRUKTURZE PUBLICZNEJ I MIESZKANIOWEJ (PODDZIAŁANIE 4.3.4)

NA CO MOŻESZ OTRZYMAĆ DOFINANSOWANIE?

- modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych m.in. poprzez poprawę izolacyjności przegród budowlanych, wymianę stolarki okiennej, wymianę oświetlenia na energooszczędne oraz przebudowę systemów wentylacji i klimatyzacji,
- likwidacja „niskiej emisji” poprzez wymianę/modernizację indywidualnych źródeł ciepła na źródła opalane paliwem gazowym lub biomasą lub podłączenie budynków do sieciowych nośników ciepła,
- budowa instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach.

NA CO MOŻESZ LICZYĆ?

DOTACJA BEZZWROTNA,
MAX. 95% WYDATKÓW KWALIFIKOWALNYCH,
MOŻLIWE WYPŁATY ZALICZEK

NA CO MOŻESZ LICZYĆ?

DOTACJA BEZZWROTNA,
MAX. 95% WYDATKÓW KWALIFIKOWALNYCH,
MOŻLIWE WYPŁATY ZALICZEK

KTO MOŻE UBIEGAĆ SIĘ O DOTACJE:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
- podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki i stowarzyszenia
- jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych
- podmioty wykonujące działalność leczniczą w rozumieniu ustawy o działalności leczniczej, posiadające osobowość prawną lub zdolność prawną
- szkoły wyższe
- organizacje pozarządowe
- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
- stowarzyszenia budownictwa społecznego

PRZYŁĄCZ SIĘ DO SŁONECZNYCH GMIN

Wiatr, woda i słońce są coraz częściej wykorzystywane do produkcji ekologicznej energii. Na świecie to powszechna tendencja, wynikająca z obawy przed skutkami skażenia środowiska i wyczerpywania się surowców energetycznych. Na działania związane z wdrażaniem projektów proekologicznych w regionie zarezerwowano ponad 75 mln w ramach Poddziałania 4.1.3 *Odnawialne źródła energii RPO WSL 2014-2020*.

PRZYJAZNE NATURZE

Odnawialne źródła energii (OZE) to wykorzystanie w procesie pozyskiwania energii elementów natury, m.in. wiatru, promieniowania słonecznego, źródeł geotermalnych, biomasy i biogazów. To ekologiczna alternatywa dla tzw. konwencjonalnych źródeł energii, a więc gazu ziemnego, ropy naftowej i węgla, których zasoby kończą się w szybkim tempie. Ekspertcy oceniają, że w skali całego świata węgla kamiennego wystarczy jeszcze na około 220 lat, z kolei ropy naftowej tylko na około 60 lat! Choć OZE z impetem wkraczają w kolejne sfery gospodarki, ciągle napotykają na zbyt małą świadomość społeczną o zyskach, jakie przynoszą. To nie tylko ograniczenie emisji dwutlenku węgla, tlenu azotu i siarki, ale także uniezależnienie się od podwyżek cen nośników energii czy stały koszt jednostkowy uzyskiwanej energii elektrycznej. Poza tym OZE występują na terenie całego kraju, co skutecznie niweluje problem transportu energii i budowy linii przesyłowych, a także redukuje straty związane z dystrybucją energii.

W województwie śląskim, które jest największym dostawcą energii elektrycznej w kraju, zdecydowana większość produkcji opiera się na węglu. Choć ilość energii dostarczanej przy wykorzystaniu OZE sukcesywnie wzrasta, to nadal kształtuje się na dość niskim poziomie (ok. 5,1% ogółu produkowanej energii w regionie). Największy udział w produkcji OZE na terenie województwa mają elektro-

wnie wytwarzające energię z biomasy mieszanej, a także elektrownie wodne i wiatrowe oraz instalacje odzyskujące biogazy. Tymczasem potencjał regionu jest znacznie większy. Jak podkreślają eksperci, dla regionu racjonalne gospodarczo jest pozyskiwanie przede wszystkim energii z biomasy. Występują tu też dogodne warunki do korzystania z energii słonecznej na południowo-zachodnich obszarach regionu, energii wiatrowej w południowej części województwa, a energii z wód termalnych – w powiatach kłobuckim, częstochowskim, bielskim i cieszyńskim.

Zwiększenie efektywności energetycznej jest dziś jednym z priorytetów rozwojowych regionu. Dlatego też w RPO WSL 2014-2020 wydzielono osobną pulę środków na inwestycje w infrastrukturę związaną ze stosowaniem OZE. Zainteresowani pozyskaniem środków na ten cel mogą już składać wnioski. Na złożenie dokumentów mają czas do 26 marca 2018 r. O środki mogą starać się m.in. samorządy, podmioty wykonujące działalność leczniczą, szkoły wyższe, organizacje pozarządowe, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego. Dofinansowanie będzie można otrzymać na budowę i przebudowę infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych, takich jak biomasa, słońce, woda, geotermia, wiatr, w tym instalacji kogeneracyjnych. Na dofinansowanie liczyć mogą też przedsięwzięcia polegające na budowie nowej infrastruktury oświetleniowej opartej na OZE (bez podłączenia jej do sieci elektroenergetycznej), a także projekty w formule „słonecznej gminy”. Inwestycje związane ze spalaniem biomasy muszą być zgodne z zapisami Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego. Konkurs rozstrzygnięty zostanie we wrześniu 2018 roku.

Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie: rpo.slaskie.pl w zakładce „Zobacz ogłoszenia i wynik naborów wniosków”. ■

Zwiększenie efektywności energetycznej jest dziś jednym z priorytetów regionu. Dlatego w RPO WSL 2014-2020 wydzielono specjalną pulę środków na inwestycje w OZE.

PROEKOLOGICZNE INICJATYWY

Polska regularnie przekracza normy zanieczyszczenia obowiązujące w Unii Europejskiej. Organizacje ekologiczne biją na alarm. Dostrzegając problem smogu duszącego mieszkańców, gmina Siewierz przeznaczyła unijne środki na montaż 1300 kolektorów słonecznych. Pozwoli to ograniczyć emisję dwutlenku węgla do atmosfery o 300 ton rocznie.

ENERGIA ZE SŁOŃCA

Realizację projektu poprzedzono analizami, które dowiodły, że normy poziomu pyłu zawieszonego w powietrzu i dwutlenku węgla w gminie Siewierz, podobnie jak w całym województwie, są znacznie przekroczone. Problem jest szczególnie poważny w tzw. okresie grzewczym. Obliczono, że zainstalowanie ponad 1300 kolektorów słonecznych wraz z niezbędnym oprzyrządowaniem pozwoli ograniczyć ilość emitowanego do atmosfery dwutlenku węgla nawet o 300 ton w ciągu roku.

– Do projektu zakwalifikowano budynki użyteczności publicznej, ale także prywatne domy. Mieszkańcy, którzy byli zainteresowani udziałem w przedsięwzięciu, musieli wypełnić deklarację uczestnictwa oraz ankietę techniczną domu – mówi **Joanna Trzcionka** z Urzędu Miasta i Gminy Siewierz.

Gmina otrzymała dofinansowanie w ramach poddziałania 4.1.1 *Odnawialne źródła energii* – ZIT RPO WSL 2014-2020 w wysokości ponad 4 mln zł.

– Przedsięwzięcie umożliwi montaż kolektorów słonecznych w 460 budynkach odbiorców indywidualnych i dziewięciu obiektach użyteczności publicznej. Instalacja

będzie stanowiła układ wspomagający podgrzewanie ciepłej wody użytkowej. Te rozwiązania znacząco ograniczą emisję szkodliwych substancji do powietrza – mówi Joanna Trzcionka.

Budynki użyteczności publicznej objęte pracami to szkoły podstawowe, zespoły przedszkolne, Centrum Kulturalno-Społeczne w Brudzowicach oraz Urząd Miasta i Gminy w Siewierzu.

– W dalszym ciągu zgłaszają się osoby, które chciałyby dołączyć do projektu. To dowodzi, że mieszkańcy są coraz bardziej świadomi tego, jak duży wpływ mają na czystość powietrza. Ze względu na duże zainteresowanie, nie wykluczamy, że w przyszłości podejmiemy starania o kolejne unijne środki – mówi Joanna Trzcionka.

Projekt „Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii dzięki budowie instalacji kolektorów słonecznych w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych i użyteczności publicznej na terenie Gminy Siewierz” realizowany jest w ramach Poddziałania 4.1.1 *Odnawialne źródła energii* – ZIT. Całkowita wartość projektu to ponad 4,5 mln zł, z czego dofinansowanie z UE to kwota przekraczająca 4 mln zł. ■

WSPÓLNY CEL: LEPSZE POWIETRZE

W czasie, gdy Polska nadal szuka spójnych rozwiązań, pozwalających ograniczyć emisję szkodliwych substancji do powietrza, część samorządów podejmuje przyjazne środowisku działania z własnej inicjatywy. Cenne są one szczególnie w regionach, gdzie powietrze jest najbardziej zanieczyszczone, czyli na Śląsku i w Małopolsce. Za kilka miesięcy w naszym regionie ruszy konkurs *Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej* realizowany w ramach Poddziałania 4.3.4 RPO WSL 2014-2020.

Z TROSKĄ O MIESZKAŃCÓW

Według raportu „Zrównoważone Miasta. Życie w zdrowej atmosferze” przygotowanego przez ONZ, mieszkańcy niemal całej Polski oddychają trującymi cząstkami, które przenikają do organizmu i poważnie zagrażają naszemu zdrowiu. Skażenie środowiska słono kosztuje też gospodarkę, podnosząc koszty leczenia chorób spowodowanych złą jakością powietrza. Obniżenie poziomu zanieczyszczeń Polska stara się osiągnąć przez rozbudowanie istniejących sieci ciepłowniczych, budowę lokalnych kotłowni, kompleksową termomodernizację, zastąpienie węgla gazem, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, a także zastąpienie przestarzałych pieców nowoczesnymi instalacjami spełniającymi unijne standardy emisyjne.

Śląskie, pomimo tendencji spadkowej emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, nadal produkuje ich najwięcej w kraju. Dlatego niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do ograniczenia niskiej emisji, a więc szkodliwych pyłów i gazów pochodzących m.in. z lokalnych kotłowni węglowych i domowych pieców grzewczych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób (najczęściej tanim węglem, a więc o złej charakterystyce i niskich parametrach grzewczych). Na ten cel zarezerwowano w ramach Poddziałania 4.3.4 pulę ponad 22 mln euro. W regionie przeprowadzono już kilka konkursów w tym zakresie w formule Zintegrowanych/Regionalnych Inwestycji Terytorialnych. Aktualnie prowadzony jest nabór w ramach Obszarów Strategicznych Interwencji (o pieniądze mogą wystąpić podmioty, których projekty będą realizowane na obszarach rewitalizowanych OSI Bytom i Radzionków).

Z ZYSKIEM DLA ŚRODOWISKA

W grudniu br. ogłoszony zostanie ogólnodostępny konkurs w ramach Poddziałania 4.3.4 *Efektywność*

energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej. O unijne środki będą mogły starać się m.in. samorządy, podmioty wykonujące działalność leczniczą, szkoły wyższe, organizacje pozarządowe, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe oraz товариства будownицтва спoлeчнoгo. Pieniądze będzie można przeznaczyć na kompleksową termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Prace projektowe objąć mogą m.in. poprawę izolacyjności przegród budowlanych, wymianę stolarki okiennej i drzwi zewnętrznych na wyroby o lepszej izolacyjności, a także zmianę oświetlenia na energooszczędne (w tym systemy zarządzania oświetleniem obiektu) oraz przebudowę systemów wentylacji i klimatyzacji. Zabudowa instalacji wykorzystujących OZE możliwa będzie jedynie jako element szerszych działań związanych z poprawą efektywności energetycznej obiektów. Nie przewiduje się termomodernizacji budynków jednorodzinnych.

Dotacje będzie można wydać również na likwidację „niskiej emisji” poprzez wymianę lub modernizację indywidualnych źródeł ciepła na opalane paliwem gazowym lub biomasą, a także na podłączenie budynków do sieciowych nośników ciepła. Szansę na dofinansowanie mają przedsięwzięcia zakładające budowę instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach. Wnioskodawcy muszą pamiętać, że dla każdego projektu trzeba określić wskaźnik dotyczący zmniejszenia zużycia energii końcowej oraz ilości zaoszczędzonej energii cieplnej i/lub elektrycznej, a także szacowanego rocznego spadku emisji gazów cieplarnianych (redukcja CO₂ musi osiągnąć co najmniej 30%) oraz inne wskaźniki wymagane dla danego typu projektu.

Szczegółowe informacje o konkursie wraz z regulaminem pojawiają się na stronie: rpo.slaskie.pl w zakładce „Zobacz ogłoszenia i wyniki naborów wniosków”. ■

Foto: Agnieszka Contrak

TYCHY PATRZĄ EKOLOGICZNIE

W ostatnich latach obserwowany jest w kraju prawdziwy „boom” na inwestycje termomodernizacyjne. Mniejsze zużycie energii, pozytywny wpływ na środowisko i oszczędność pieniędzy to tylko niektóre efekty podejmowanych prac. W ten trend wpisują się także Tychy, gdzie kompleksową modernizację przejdzie 11 budynków użyteczności publicznej.

CZYSZTE CIEPŁO

Przygotowanie inwestycji rozpoczęło się już w połowie 2014 roku. Wtedy opracowano audyty energetyczne i podstawową dokumentację. Trzy lata później podpisano umowę o dofinansowanie projektu ze środków unijnych. Obecnie rozpoczyna się procedura przetargowa na wybór wykonawcy robót budowlanych.

– Realizacja projektu wynika z konieczności dostosowania budynków do współczesnych standardów energetycznych, ograniczających zużycie energii, emisję gazów cieplarnianych oraz szkodliwych pyłów zawieszonych w powietrzu – mówi **Bożena Nowak**, koordynatorka projektu.

Do przedsięwzięcia zakwalifikowano szkoły i przedszkola znajdujące się na terenie miasta. Większość z nich powstała w latach 1950-1970, a jeden z budynków (Szkoły Podstawowej nr 1) – w 1900 roku! Żaden z obiektów dotychczas nie był poddany pracom termomodernizacyjnym.

– Brak ocieplenia, nowoczesnej stolarki okiennej, efektywnych węzłów cieplnych i wentylacji sprawia, że pomieszczenia są albo przegrzewane, albo wychłodzone. Przeszarżałe rozwiązania przyczyniają się do dużych strat energii oraz zwiększenia emisji szkodliwych pyłów do atmosfery. Chcemy to zmienić – mówi **Bożena Nowak**.

Tyski projekt realizowany jest w ramach Poddziałania 4.3.4 *Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej* – konkurs RPO WSL 2014-2020.

– Do 2023 roku, przy wykorzystaniu unijnych środków, chcielibyśmy zakończyć realizację wszystkich inwestycji termomodernizacyjnych w placówkach oświatowych. Do przyszłorocznego konkursu przygotowane są dwie szkoły podstawowe oraz Dom Pomocy Społecznej „Wrzos”. Przykładamy do takich przedsięwzięć wiele starań, ponieważ przeprowadzone prace realnie wpływają na obniżenie kosztów utrzymania budynków użyteczności publicznej – tłumaczy **Bożena Nowak**.

Projekt „*Niskoenergetyczne budynki użyteczności publicznej w Tychach – termomodernizacja wraz z modernizacją ZS 1, ZS 5, ZS 6, ZS 7, II LO, SP 1, P 10, P 11, P 12, P 17, P 26*” realizowany jest w ramach Poddziałania 4.3.4 *Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej*. Całkowita wartość projektu to ponad 45 mln zł, z czego dofinansowanie z UE to kwota przekraczająca 18 mln zł. ■

DW

EKOLOGICZNY TRANSPORT PUBLICZNY

Transport w Polsce odpowiada za około 13 proc. emisji gazów cieplarnianych, choć są miasta, w których wskaźniki sięgają nawet 60 proc.! W walce z zanieczyszczeniem powietrza pomoc może wprowadzanie niskoemisyjnych taborów, a także zmniejszenie ruchu samochodowego w centrach miast. Środki na działania w tym zakresie śląskie samorządy pozyskać mogą w ramach Działania 4.5 *Niskoemisyjny transport oraz efektywne oświetlenie RPO WSL 2014-2020*.

TRUJĄCY TABOR

Śląskie jest jednym z najbardziej zurbanizowanych regionów w kraju. Nasze województwo jest na pierwszym miejscu pod względem natężenia ruchu. Po drogach krajowych każdej doby przejeżdża ponad 20 tys. aut, a po międzynarodowych – 38 tys.! Tak duża liczba samochodów przyczynia się do znacznego zanieczyszczenia środowiska. Jeśli do tego doda się wysłużony transport publiczny (średni wiek taboru to ok. 6-18 lat), który także emituje trujące gazy, to sytuacja w regionie nie rysuje się w zbyt „zielonych” barwach. W dążeniu do redukcji szkodliwych emisji pomoc mogą ograniczenie ruchu samochodowego, wdrażanie Inteligentnych Systemów Transportowych oraz inwestycje w niskoemisyjny transport publiczny. Coraz więcej polskich samorządów decyduje się na działania w tym zakresie. Ponieważ inwestycje te wymagają sporych nakładów finansowych, z pomocą przychodzi Fundusze Europejskie.

ZRÓWNOWAŻONA KOMUNIKACJA

Środki w ramach Działania 4.5 rozdysponowywane są zarówno w trybie ogólnodostępnego konkursu (38 mln złotych), jak w formule Zintegrowanych/Regionalnych Inwestycji Terytorialnych. W pierwszym przypadku pieniądze można pozyskać na budowę i przebudowę liniowej infrastruktury tramwajowej (torowisk wraz z wyposaże-

niem i infrastrukturą towarzyszącą, a także przystankami dla podróżnych) oraz zakup taboru tramwajowego. Na finansową pomoc liczyć mogą inwestycje realizowane poza subregionem centralnym. Z kolei w ramach ZIT/RIT możliwości wsparcia jest więcej. Realizowane mogą być m.in. inwestycje budowy, przebudowy liniowej i punktowej infrastruktury transportu zbiorowego. Są to: zintegrowane węzły przesiadkowe (w tym dworce autobusowe i kolejowe), parkingi Park&Ride oraz Bike & Ride na obrzeżach miast, buspasy, systemy miejskich wypożyczalni rowerów. Pieniądze można przeznaczyć także na wdrażanie inteligentnych systemów transportowych (ITS), zakup taboru autobusowego czy wymianę oświetlenia w gminach (w szczególności przy drogach i placach) na instalacje o wyższej efektywności energetycznej.

O unijne środki mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, podmioty działające na zlecenie samorządów realizujących zadania z zakresu transportu publicznego, a także podmioty, w których większość udziałów posiadają gminy i realizują na podstawie statutu zadania z zakresu transportu publicznego. Dodatkowo, w ramach ZIT/RIT, w zakresie wzrostu efektywności oświetlenia w gminach o dotacje wystąpić mogą: samorządy, jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych oraz spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego.

W regionie trwają aktualnie nabory w ramach Działania 4.5 w formule ZIT/RIT. W lutym 2018 r. rozstrzygnięty zostanie konkurs dotyczący RIT Subregionu Zachodniego, w maju 2018 r. – RIT Subregionu Północnego, a w czerwcu RIT Subregionu Południowego i ZIT Subregionu Centralnego. Szczegółowe informacje na temat naborów można znaleźć na stronie: www.rpo.slaskie.pl w zakładce „Zobacz ogłoszenia i wyniki naborów”. ■

Inwestycje w niskoemisyjny transport nie tylko pomogą zredukować emisję szkodliwych gazów do atmosfery, ale także poprawią bezpieczeństwo i komfort jazdy pasażerów.

ŁK

KOMUNIKACJA POD PRĄDEM

Do tej pory polskie miasta głównie testowały autobusy elektryczne. Obecnie coraz częściej przyjazne środowisku, zeroemisyjne pojazdy wchodzi w skład taboru komunikacji miejskiej. Polskim liderem wprowadzania nowatorskich rozwiązań jest Jaworzno.

LIDER ZMIAN

– Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej w Jaworznie od lat stara się wprowadzać wszelkie dostępne nowinki technologiczne. Jako jedni z pierwszych, w 2005 roku wdrożyliśmy system karty miejskiej, czy rozpropagowaliśmy, słabo niegdyś znany, pomysł udostępnienia internetu poprzez Wi-Fi w autobusach. To na naszych liniach zaczęły kursować pierwsze pojazdy z gniazdami USB do ładowania urządzeń mobilnych. Na początku tego roku wdrożyliśmy innowacyjny sposób płatności za przejazdy kartą bankomatową. Przełomowym momentem był zakup autobusu elektrycznego, co zrobiliśmy również jako pierwsi w kraju. Pozytywne doświadczenia skłoniły nas do rozbudowania floty pojazdów zeroemisyjnych – mówi **Maciej Zaremba**, rzecznik prasowy PKM w Jaworznie.

PKM planuje łącznie zakup dwudziestu dwóch nowoczesnych autobusów. W lipcu oddano do użytku stację ładowania i wymiany baterii w zajezdni. Do końca roku uruchomiona zostanie cała infrastruktura, a w trasę wyruszą wszystkie nowe pojazdy.

– Projekt jest dla nas wyzwaniem logistycznym. Musieliśmy zaplanować lokalizację stacji ładowania, dobrać wielkość pojazdów i pojemność ich baterii do linii, które mają obsługiwać. Obecnie trwają prace nad modyfikacją rozkładów jazdy. Dziewięć nowych, w pełni klimatyzowa-

nych pojazdów kursuje już po Jaworznie. Trzeba pamiętać, że podobnego projektu na taką skalę nie zrealizowało jeszcze żadne miasto w Polsce, dlatego jesteśmy w pewnym sensie prekursorami takich rozwiązań – zaznacza **Maciej Zaremba**.

Nowatorskie rozwiązania to liczne korzyści dla mieszkańców. Nowoczesny tabor jest przyjazny środowisku, dzięki czemu w Jaworznie poprawi się jakość powietrza. Zwiększy się również komfort podróżowania w mieście – koniec z szarpaniem automatycznej skrzyni biegów czy wibracją od silnika – cieszą się pasażerowie.

PKM Jaworzno rozpoczęło starania o kolejne autobusy elektryczne. Planuje się, że dzięki dotacjom z RPO WSL i środków krajowych, do 2020 roku 2/3 floty autobusowej będzie elektryczna.

Projekt „Zakup elektrycznego taboru autobusowego wraz z systemem inteligentnego zarządzania flotą, wraz z budową centralnej stacji ładowania i wymiany baterii oraz rozproszonych stacji szybkiego ładowania baterii w mieście Jaworzno” realizowany jest w ramach Działania 4.5 Niskoemisyjny transport miejski oraz efektywne oświetlenie. Całkowita wartość projektu to prawie 60 mln zł, z czego dofinansowanie z UE to kwota ponad 41 mln zł. ■

DW

MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA OZE W ŚLĄSKIEM

Śląsk to region stygmatyzowany przemysłem ciężkim. Dla przeciętnego Kowalskiego spoza naszego województwa, pierwszym skojarzeniem ze słowem „Śląsk” jest węgiel albo kopalnia.

Oczywiście, nie ma się czego wstydzić i oddaję szacunek wszystkim, którzy w trudnych warunkach wydobywają czarne paliwo z coraz głębiej położonych pokładów. Jednak, w kontekście rozmowy o Odnawialnych Źródłach Energii (OZE), takie skojarzenia nie są dla nas korzystne. Silne przywiązanie do węgla i całego etosu związanego z jego wydobywaniem stawia OZE w roli marginalnej, ale również w roli potencjalnego zagrożenia. Technologie OZE powinniśmy jednak traktować nie jako zagrożenie, ale jako potencjalną szansę. Biorąc pod uwagę dużą koncentrację przemysłu, Śląsk może stać się obszarem, na którym wytwarzane będą urządzenia wykorzystywane w skali kraju lub także eksportowane. Nie ma się też czego bać – instalacje OZE z dnia na dzień nie zastąpią węgla ani konwencjonalnych elektrowni. To długotrwały proces, a równocześnie rozwój OZE napotyka wiele barier, które postaram się w dalszej części artykułu opisać.

SZANSE ROZWOJU I BARIERY

OZE znajdują coraz szersze zastosowanie na świecie. Poprawia się przy tym sprawność konwersji energii na jej pożądane formy, takie jak energia elektryczna czy ciepła. Ciągłe jednak OZE nie mogą konkurować z energią pozyskiwaną z paliw kopalnych, co wynika z ukierunkowania gospodarki światowej właśnie na źródła kopalne. Dla OZE taka koncentracja mocy, jaka ma miejsce w przypadku dużej węglowej elektrowni kondensacyjnej czy elektrowni jądrowej, nie jest na razie możliwa. Póki co, OZE wymagają zatem wsparcia tak, żeby ich rozwój stymulowany kolejnymi wdrożeniami doprowadził do tego, że staną się konkurencyjne wobec np. technologii węglowych. W tym miejscu napotykamy pierwszą znaczącą barierę, jaką są ciągłe zmiany w systemie wsparcia dla wytwarzania energii elektrycznej z OZE, jak również brak sensownego wspomaganie dla wytwarzania z nich energii cieplnej. Wszystkie zmiany we wsparciu OZE wynikają z tego, co możemy w przybliżeniu określić „uczeniem się na błędach”. Dla poparcia tej tezy dodam, że w latach 2010-2017 cena świadectw pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych zmieniła się w zakresie 280-27 zł/MWh. W początkowym okresie korzystna wartość praw majątkowych do energii z OZE spowodowała wysyp inwestycji, przede wszystkim we współspalanie biomasy oraz energetykę wiatrową. Szybko okazało się, że

możemy wyprodukować więcej energii z OZE, niż wynika to z naszych zobowiązań wobec UE i cena świadectw pochodzenia zaczęła spadać, między innymi na skutek ich nadpodaży. Wnioski wynikające z problemów systemu wsparcia w postaci świadectw pochodzenia mają na celu stworzenie być może lepszych rozwiązań, ale przy okazji dają odpowiedź na pytanie, co jest główną barierą rozwoju OZE: brak odpowiedniej wartości wsparcia, która stymulować będzie ich zrównoważony rozwój. Warto też pamiętać, że częste zmiany wprowadzają niepewność inwestycyjną. A to zniechęca potencjalnych inwestorów do działania, ponieważ rentowność instalacji OZE (tych wielkoskalowych) rozpatruje się w 10-20-letnim okresie.

OZE to często technologie, które w sporym stopniu bazują na czynnikach pogodowych czy geograficznych. Dlatego powinniśmy o nich mówić w kontekście energetyki rozproszonej oraz, co również bardzo istotne, dywersyfikacji źródeł energii odnawialnej. Wszelkie dywagacje na temat tego, która technologia odnawialna jest lepsza, wydają się nieporozumieniem. Takie kontrowersje pojawiają się często na kongresach i konferencjach, gdzie, zamiast „połączyć siły”, środowisko OZE dzieli się na grupy skupione wokół poszczególnych technologii OZE przekonujące pozostałych, że to ona jest najlepsza. A tymczasem potrzebne są wszystkie źródła, a ich dobór powinien opierać się na lokalnej dostępności oraz wzajemnym uzupełnianiu się. Opieranie się tylko na jednym, dominującym źródle OZE może doprowadzić do problemów z przesyłem energii elektrycznej, ponadto zapewnia to pokrycie potrzeb tylko w specyficznym okresie np. fotowoltaika – w słoneczne dni, energia wiatru – w dni o odpowiedniej wietrzności. Wydaje się, że sprawy związane z koniecznością dywersyfikacji OZE znalazły wreszcie odzwierciedlenie w obowiązującym obecnie systemie wsparcia – tzn. systemie aukcji. Jest w nim miejsce dla tzw. hybrydowych źródeł OZE. Jest to zespół co najmniej dwóch instalacji, wykorzystujących wyłącznie OZE, różniących się charakterystyką dyspozycyjności. Dodatkowo, taka hybryda musi tworzyć spójny terytorialnie zestaw [1]. Daje to szansę na bardziej stabilne dostarczanie energii odnawialnej. Kolejną barierą w rozwoju OZE jest brak ich akceptacji przez lokalne społeczeństwa, co często wyraża się za pomocą protestów. Brałem udział w wielu spotkaniach, nie tylko w woj. śląskim, ale także na terenie całej Polski, podczas których próbowałem przekonać mieszkańców, że OZE to

dr inż. Rafał Rajczyk

Pracownik naukowy Politechniki Częstochowskiej, zatrudniony w Instytucie Zaawansowanych Technologii Energetycznych na Wydziale Infrastruktury i Środowiska. Specjalizuje się w tematyce odnawialnych źródeł energii, przede wszystkim w zakresie energetycznego wykorzystania biomasy. Jest autorem 44 publikacji. Brał udział w międzynarodowych i krajowych projektach badawczych. Jest członkiem Stowarzyszenia Energii Odnawialnej. Zajmuje się również upowszechnianiem wiedzy w zakresie OZE, promowaniem innowacji i odnawialnych źródeł energii. W 2013 r. ukończył kurs „Eko-mediator promotorem zrównoważonego rozwoju”. W latach 2013-2015 realizował projekt MNiSW „Brokerzy Innowacji”. W latach 2016-2017 współpracował w projekcie „Zanim udusi nas SMOG – Społecznościowa Platforma Transferu Wiedzy”. Obecnie bierze udział w projekcie „Sieć Regionalnych Obserwatoriów Specjalistycznych w Procesie Przedsiębiorczego Odkrywania”.

rot. archiwum prywatne

nic strasznego. Z tych spotkań wyciągnąłem kilka wniosków. Bardzo widoczne są opisane w literaturze syndromy, takie jak NIMBY (not in my back yard – nie na moim podwórku) czy też BANANA (build absolutely nothing near anything – nie budujcie niczego obok czegośkolwiek). Często słychać także opinię „My nie jesteśmy przeciwnikami OZE, ale nie chcemy tego tutaj, zbudujcie gdzieś indziej”. Pojawia się jednak pytanie – skoro nie tutaj – to gdzie? Biorąc pod uwagę rozproszony charakter zabudowy na terenie naszego kraju, naprawdę trudno znaleźć miejsce, w którym instalacja OZE będzie absolutnie niewidoczna i oddalona o wiele kilometrów od najbliższych zabudowań. Wchodzenie w kompetencje inwestora to kolejny problem. Mieszkańcy boją się o rentowność instalacji, niską sprawność, ale najbardziej boją się tego, że instalacje produkujące energię elektryczną z OZE są dotowane. Trochę to wszystko zmatwane, bo z jednej strony obawy, że się nie opłaci i zostanie jakaś niewykorzystywana budowla („kto to rozbierze?”), a z drugiej strony zarzuty, że inwestor chce na instalacji zarobić. No cóż, takie są zazwyczaj choroby „wieku dziecięcego”, czy nowych technologii. Ziemiak dotarł do Europy z Ameryki w XVI w., początkowo niektórzy określali go jako diabelską roślinę, odpowiedzialną za rozprzestrzenianie się chorób pośród ludzi i zwierząt. Dzisiaj jakoś do niego przywykliśmy.

Skąd więc taki opór i jak sobie z nim poradzić? Przede wszystkim odpowiedzią powinna być rzetelna edukacja, pokazująca cały problem związany ze spalaniem kopalni. Nie tylko mapy, na których kolejne obszary zalewane są wodą mórz i oceanów. Wiele złego wyrządziła, moim zdaniem, zbyt nachalna polityka ograniczania emisji CO₂ wspierana katastrofalnymi wizjami. Przez nią wiele osób okopało się na stanowisku, że jest to kolejna zmowa, która ma na celu tylko zmuszenie wszystkich do zapłaty więcej za energię. Wątpliwości dodatkowo podsycane są przez część środowiska naukowego, które dowodzi, że emisje CO₂ albo nie mają znaczenia, albo też że klimat zmienia się bez naszego udziału i w żaden sposób nie możemy tego zmienić. Jest to jednak temat na kolejną dyskusję i nie chciałbym się nad nim teraz nadto rozwodzić. Bo przecież OZE to nie tylko ograniczanie emisji CO₂. To też ograniczanie praktycznie wszystkich zanieczyszczeń powietrza – gazowych, jak również pyłów, a także zmniejszenie ilości powstających ubocznych produktów spalania. Co więcej, to niezależnienie się od kopalnych nośników energii i lokalne bezpieczeństwo energetyczne. OZE to przyszłość. Ostatnio na jednym z portali społecznościowych Bill Gates odniósł się do pytania, zadawanego mu często przez młodzież – „jak pokierować swoją karierą – jaki kierunek studiów wybrać?”. W swojej odpowiedzi,

na drugim miejscu, zaraz po sztucznej inteligencji wymienił energetykę. Jestem przekonany, że nie miał na myśli kolejnej platformy wiertniczej czy też kopalni...

Brak zaufania do OZE wynika także z braku bezpośrednich korzyści. I tutaj rysują się pewne możliwości, chodzi mianowicie o klastry energii. Zgodnie z definicją, klastr energetyczny to porozumienie cywilnoprawne dotyczące wytwarzania, dystrybucji i obrotu energią z OZE, działające na terenie powiatu (5 gmin) i działające w sieci dystrybucyjnej o napięciu do 110 kV [1]. Taki klastr, przynajmniej w teorii, może zaoferować mieszkańcom danej społeczności nośniki energii w konkurencyjnej cenie. Zatem daje odpowiedź na bardzo często pojawiający się podczas spotkań terenowych zarzut: „co my z tego będziemy mieli?”. Pozostaje pytanie, jak na takie rozwiązanie zapatrywać się będą operatorzy systemu dystrybucyjnego. Przypuszczam, że niezbyt przychylnie.

Na zakończenie coś optymistycznego, czyli o szansach. Największą szansę dla rozwoju OZE upatruję w rosnącej społecznej świadomości związanej z problemem smogu. Zainteresowanie szerokich warstw społeczeństwa problemem smogu wynika z tego, że dotyka prawie wszystkich, a przekaz dodatkowo wzmacniają doniesienia w mediach, okraszone odpowiednimi zdjęciami. Należy docenić lokalne inicjatywy, takie jak alarmy antysmogowe, których przekaz też staje się słyszalny. Efekty tej świadomości materializują się chociażby w postaci wprowadzonych w tym roku tzw. uchwał antysmogowych. Przed nami pierwsza zima, w której ograniczona zostanie sprzedaż niskojakościowych sortymentów węgla. Powstała w ten sposób luka trzeba jakoś zapełnić i dobrze by było, gdyby chociaż częściowo wypełniona została przez wspomaganie ogrzewania za pomocą instalacji OZE. Dotyczy to przede wszystkim małych instalacji przydomowych OZE, dla których wsparcie oferuje np. program „Słoneczna Gmina”. W zależności od formuły realizacji w danej gminie, wsparcie dotyczy instalacji solarnych (PV, kolektory), jak również może dotyczyć np. pomp ciepła, przy dofinansowaniu na poziomie 75-85%. Instalacja przez pięć lat (okres trwałości projektu) pozostaje własnością gminy, a następnie przechodzi na własność posiadacza posesji, na której została zamontowana. Instalacja objęta takim dofinansowaniem opłaci się na pewno, o ile tylko zostanie właściwie zamontowana. ■

dr inż. Rafał Rajczyk

REGIONALNE INWESTYCJE NABIERAJĄ TEMPA

Zrównoważony rozwój obszarów miejskich to główny cel Zintegrowanych i Regionalnych Inwestycji Terytorialnych. Przedsięwzięcia współfinansowane ze środków RPO WSL 2014-2020 są sukcesywnie realizowane zarówno w dużych miastach, jak w mniejszych miejscowościach. Zamieszczamy aktualności z poszczególnych subregionów województwa.

ZIT CENTRALNY

Do połowy października 2017 r. Związek Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego rozstrzygnął 30 konkursów. Dofinansowanie uzyskało 386 projektów na kwotę ponad 1,31 mld zł.

W aktualnie prowadzonych naborach ZIT, największa pula środków dostępna jest w ramach Poddziałania 4.5.1 *Niskoemisyjny transport miejski oraz efektywne oświetlenie*. Pieniądze (ok. 332,4 mln zł) przeznaczone są na budowę lub przebudowę liniowej i punktowej infrastruktury transportu zbiorowego (np. zintegrowane węzły przesiadkowe, drogi rowerowe, parkingi Park&Ride i Bike&Ride, buspasy, systemy miejskich wypożyczalni rowerów); wdrażanie inteligentnych systemów transportowych (ITS) i zakup taboru autobusowego. Inwestycje w niskoemisyjny transport miejski mają zachęcić mieszkańców do korzystania z różnych form komunikacji publicznej, zmniejszając tym samym natężenie ruchu na drogach krajowych, powiatowych i gminnych. Przedsięwzięcia będą miały również pozytywny wpływ na redukcję emisji szkodliwych substancji do środowiska. W listopadzie i grudniu ogłoszonych zostanie jeszcze sześć naborów. Dofinansowanie będzie można uzyskać na:

- » wsparcie zapobiegające utracie pracy lub łagodzące jej skutki (Poddziałanie 7.4.1);

W ramach ZIT/RIT partnerstwa miast i otaczających je gmin oraz władze województwa wspólnie ustalają cele i wskazują inwestycje niezbędne do ich osiągnięcia.

- » szkolenia oraz kursy językowe i komputerowe dla osób dorosłych (Poddziałanie 11.4.1);
- » programy na rzecz wzmocnienia potencjału społecznego i zawodowego lokalnych społeczności (Poddziałanie 9.1.1);
- » rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomagane i chronione oraz infrastruktury usług społecznych (Poddziałanie 10.2.1);
- » inwestycje związane m.in. z budową i przebudową przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych (Poddziałanie 12.1.1);
- » przebudowę, budowę lub remont sal do praktycznej nauki zawodu wraz z zapewnieniem wyposażenia (Poddziałanie 12.2.1).

RIT ZACHODNI

W subregionie zachodnim do końca września br. rozstrzygnięto 21 konkursów. Dofinansowanie uzyskało 75 projektów na kwotę ponad 161 mln zł.

Wśród prowadzonych naborów są dwa dotyczące gospodarki odpadami. Pierwszy z nich dotyczy budowy/rozwoju/modernizacji zakładów odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a drugi – unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest. Łączna pula środków przeznaczonych do wykorzystania to ponad 17,5 mln zł. W naborze z zakresu usuwania azbestu po raz pierwszy wykorzystywana jest tzw. formuła grantowa, która pozwala samorządom udzielać mieszkańcom dotacji na usunięcie szkodliwych odpadów z dachów gospodarstw domowych.

Do końca roku zostaną jeszcze ogłoszone nabory związane z:

- » tworzeniem terenów inwestycyjnych na obszarach typu brownfield (Poddziałanie 3.1.2);
- » wzmocnieniem potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych (Poddziałanie 9.1.2);

- » rozwojem usług społecznych i zdrowotnych (Poddziałanie 9.2.2);
- » rewitalizacją obszarów zdegradowanych (Poddziałanie 10.3.2);
- » kształceniem ustawicznym (Poddziałanie 11.4.2).

RIT PÓŁNOCNY

Do końca września 2017 r. w subregionie północnym rozstrzygnięto 20 konkursów. Dofinansowanie przyznano 92 projektom na kwotę ponad 263 mln zł.

Spśród przeprowadzonych konkursów szczególne znaczenie dla ochrony środowiska miały nabory związane z podnoszeniem efektywności energetycznej. Aktualnie realizowane są już cztery projekty związane z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii (Poddziałanie 4.1.2), na łączną kwotę ponad 14,8 mln zł. Kolejne 23 przedsięwzięcia w tym zakresie są w trakcie oceny formalnej i merytorycznej. To nie wszystko. W subregionie realizowanych jest także 12 projektów związanych ze stosowaniem OZE w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej (Poddziałanie 4.3.2). Ich wartość to ponad 43 mln zł. Kolejne 24 projekty czekają na weryfikację. W subregionie realizowane są także dwa projekty związane z wprowadzaniem niskoemisyjnego transportu, a także sześć inwestycji dotyczących efektywnego oświetlenia. Obecnie prowadzone są nabory wniosków o dofinansowanie związane z:

- » tworzeniem terenów inwestycyjnych na obszarach typu brownfield (Poddziałanie 3.1.2);
- » niskoemisyjnym transportem miejskim oraz efektywnym oświetleniem (Poddziałanie 4.5.2);
- » zapewnieniem dostępu do usług opiekuńczych nad dziećmi do 3 lat (Poddziałanie 8.1.2);
- » wsparciem dla przedsiębiorców i ich pracowników w zakresie rozwoju przedsiębiorstwa (Poddziałanie 8.2.2);
- » wzrostem upowszechnienia wysokiej jakości edukacji przedszkolnej (Poddziałanie 11.1.2);

WDRAŻANIE RPO WSL 2014-2020 W FORMULE ZIT/RIT W LICZBACH

Subregion Centralny	30 rozstrzygniętych konkursów 386 projektów w trakcie realizacji
Subregion Zachodni	21 rozstrzygniętych konkursów 75 projektów w trakcie realizacji
Subregion Północny	20 rozstrzygniętych konkursów 92 projekty w trakcie realizacji
Subregion Południowy	20 rozstrzygniętych konkursów 77 projektów w trakcie realizacji

- » wsparciem szkolnictwa zawodowego (Poddziałanie 11.2.2);
- » kształceniem ustawicznym (Poddziałanie 11.4.2).

Do końca roku ogłoszony zostanie jeszcze jeden nabór. Pieniądze będzie można uzyskać w ramach Poddziałania 10.3.2 *Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – RIT*.

RIT POŁUDNIOWY

Do końca września 2017 r. w subregionie południowym rozstrzygnięto 20 konkursów. Dofinansowanie przyznano 77 projektom na kwotę ponad 214,87 mln zł.

Wśród przeprowadzonych naborów, dziewięć konkursów związanych było z efektywnością energetyczną, OZE i gospodarką niskoemisyjną. W ramach Poddziałania 4.1.2 *Odnawialne źródła energii* zakończono dwa nabory. W pierwszym konkursie do dofinansowania wybrano trzy projekty. Wartość podpisanych umów to ponad 3,2 mln zł. Aktualnie trwa ocena projektów złożonych w ramach drugiego naboru. Dwa konkursy przeprowadzono także w ramach Poddziałania 4.3.2 *Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej*. W pierwszym naborze dotacje otrzymało 14 przedsięwzięć na łączną kwotę ponad 23,2 mln zł. Trwa ocena projektów złożonych w ramach drugiego naboru. Dużym zainteresowaniem cieszyły się też konkursy z Poddziałania 4.5.2 *Niskoemisyjny transport miejski i efektywne oświetlenie* (typ projektów 1-3 w zakresie transportu). W dwóch naborach do dofinansowania wybrano siedem projektów na kwotę ponad 88 mln zł. Obecnie zainteresowani pozyskaniem unijnych dotacji na działania w zakresie infrastruktury transportowej składają mogą wnioski w ramach kolejnego konkursu. Nabór potrwa do 20 listopada br. W subregionie przeprowadzono też w ramach Poddziałania 4.5.2 dwa nabory w zakresie efektywnego oświetlenia. W ich wyniku realizowane będą cztery projekty o wartości ponad 11 mln zł.

Aktualnie prowadzone są nabory wniosków o dofinansowanie w konkursach dotyczących:

- » niskoemisyjnego transportu miejskiego (Poddziałanie 4.5.2);
- » promocji samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych (Poddziałanie 7.3.2);
- » wsparcia szkolnictwa zawodowego (Poddziałanie 11.2.2).

Ponadto, w roku bieżącym zaplanowano ogłoszenie konkursów dotyczących:

- » rewitalizacji obszarów zdegradowanych (Poddziałanie 10.3.2);
- » wzmacniania potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych (Poddziałanie 9.1.2). ■

oprac. SG

STRATEGICZNE INTERWENCJE WŁAŚNIE RUSZAJĄ

Bytom i Radzionków to miasta, które mogą liczyć na dodatkową transzę unijnych pieniędzy. Środki zarezerwowane w ramach tzw. Obszarów Strategicznej Interwencji RPO WSL trafią do tych gmin ze względu na kumulację negatywnych zjawisk degradacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej. Pierwsze konkursy zostały już uruchomione.

SZANSA NA ZMIANĘ

Bytom w ostatnim ćwierćwieczu najbardziej ucierpiał w wyniku transformacyjnych przemian zachodzących na Śląsku. Wskutek eksploatacji górniczej i procesów likwidacyjnych w przemyśle wydobywczym i hutniczym, wiele zakładów zamknięto, a tysiące mieszkańców straciło zatrudnienie. „Kurczenie się miasta”, spowodowane odpływem jego mieszkańców, to kolejny poważny problem Bytomia. Według danych Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, na koniec 2015 r. mieszkało w Bytomiu 170 tys. osób (a jeszcze kilka lat temu ponad 220 tys.). Prognozy również nie są optymistyczne. Miasto nadal będzie się wyludniać. Aby przeciwdziałać tym zjawiskom, niezbędne jest efektywne wykorzystanie potencjału miasta. Służyć temu mają środki zarezerwowane w ramach OSI. Bytom ma do wykorzystania 100 mln euro, z czego 55% pochodzi z EFRR i przeznaczone zostanie na projekty infrastrukturalne.

– W ostatnich miesiącach złożyliśmy projekty na prawie 50 mln złotych. Bytom stara się m.in. o środki na kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni na terenie dzielnicy Rozbark czy renowację pałacu Thiele-Wincklerów w dzielnicy Miechowice. Wnioskowaliśmy również o środki na przebudowę i adaptację budynku na potrzeby Centrum Integracji Społecznej. W ośrodku, według założeń, prowadzone mają być działania zmierzające do usamodzielnienia się osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – mówi **Izabela Domogała** z Biura Rewitalizacji i Funduszy Europejskich Urzędu Miejskiego w Bytomiu. – Wystąpiliśmy też o dofinansowanie programu, który obejmowałby pracę indywidualną i grupową dla młodzieży eksperymentującej lub uzależnionej od środków psychoaktywnych i alkoholu. Aby jednak wdrożyć te działania, niezbędne jest przeprowadzenie remontu Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom. Jeden z projektów zakłada również uruchomienie mieszkań chronionych z zapleczem treningowym dla podopiecznych Domu Pomocy Społecznej dla dorosłych – dodaje.

Na liście projektów zgłoszonych do dofinansowania znalazły się także przedsięwzięcia zakładające ochronę przyrody i uporządkowanie ruchu turystycznego na terenie Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego Żabie Doły, a także konser-

wację zabytkowych obiektów sakralnych na cele kulturalne m.in. kościoła św. Małgorzaty, remont kościoła pw. Świętej Trójcy i kościoła św. Wojciecha.

– Działania, które planujemy zrealizować, wynikają z przyjętego w lutym br. Gminnego Programu Rewitalizacji Bytom 2020+. Kolejne wnioski o dofinansowanie projektów dotyczących rewitalizacji budynków w Śródmieściu, Rozbarku oraz termomodernizacji placówek edukacyjnych będziemy składać do Urzędu Marszałkowskiego jeszcze w tym roku – mówi Izabela Domogała.

Problemy w mniejszym stopniu dotknęły Radzionków, który przez dwadzieścia lat był dzielnicą Bytomia. Choć dziś miasto dobrze się rozwija, nadal część gminy odczuwa konsekwencje transformacyjnych przemian. Dotyczy to przede wszystkim osiedla górniczego zwanego Kolonią Hugona w Radzionkowie-Rojcy. Miasto w ramach OSI otrzyma 5 mln euro na jego rewitalizację.

– Unijne pieniądze przeznaczymy na prace budowlano-remontowe zmierzające do przywrócenia siedmiu zabytkowym familokom należytej funkcji śródmiejskiej oraz walorów społecznych, edukacyjnych i kulturowych. Środki pójdą też na zagospodarowanie terenu przyległego (chodników, placów, nawierzchni, zieleni) i utworzenie przyjaznej przestrzeni publicznej z towarzyszącą infrastrukturą komunikacyjno-społeczną – wyjaśnia **Justyna Korbela**, inspektor w Zespole ds. Funduszy Zewnętrznych i Zamówień Publicznych Urzędu Miasta Radzionków. – Z kolei w ramach konkursu dotyczącego włączenia społecznego chcemy zrealizować projekty dotyczące rewitalizacji społecznej i animacyjnej mieszkańców miasta. Zagrożeni wykluczeniem społecznym otrzymają pomoc psychologiczną, pedagogiczną, animacyjną i prawną. Zakładamy także realizację programów profilaktyki uzależnień, zdrowego i świadomego stylu życia oraz działania z zakresu aktywizacji lokalnej społeczności – dodaje.

Szczegółowe informacje na temat konkursów realizowanych w ramach OSI dostępne są na stronie: rpo.slaskie.pl w zakładce „Zobacz ogłoszenia i wyniki naborów wniosków”. ■

KTO PYTA, MNIEJ BŁĄDZI

Zainteresowani informacjami na temat unijnego wsparcia mogą zgłaszać się do Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich.

odpowiada
Justyna Fortunka
konsultantka PIFE

Działanie 1.2 Badania, rozwój i innowacje w przedsiębiorstwach

■ Czy firma prowadząca działalność w sektorze wykluczonym może uzyskać wsparcie na realizację projektu niewpisującego się w sektory działalności wykluczonych z możliwości uzyskania wsparcia w ramach Działania 1.2?

Istnieje możliwość udzielenia dofinansowania na działalność niepodlegającą wykluczeniu pod warunkiem zachowania rozdzielności i zapewnienia, że udzielona pomoc nie będzie wspierała działalności wykluczonych. W sytuacji, gdy podmiot prowadzi działalność w sektorze wykluczonym z możliwości uzyskania wsparcia i aplikuje o wsparcie dla działalności niewykluczonej, wówczas musi spełnić warunek, o którym mowa w Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (art. 1 ust.3), że zostanie zagwarantowany odpowiedni środek w postaci rozdzielenia działalności lub wyodrębnienia kosztów, który prowadzić będzie do tego, że działalność w wyłączonej sektorach nie odniesie korzyści z pomocy przyznanej zgodnie z Rozporządzeniem 651/2014. Rozdzielność rachunkowa polega na prowadzeniu odrębnej ewidencji dla działalności z sektora wykluczonego oraz prawidłowym przypisywaniu przychodów i kosztów na podstawie konsekwentnie stosowanych i mających obiektywne uzasadnienie metod, a także określeniu w dokumentacji. W przypadku konieczności uzyskania informacji szczegółowych nt. prowadzenia rozdzielności należy skontaktować się z Urzędem Skarbowym.

Źródło: Regulamin konkursu, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego

■ Jak należy rozumieć i wykazać efekt zachęty w przypadku Wnioskodawcy pozostającego przedsiębiorcą z kategorii MŚP?

Pomoc może zostać udzielona jedynie w sytuacji, gdy przed rozpoczęciem inwestycji został złożony wniosek o pomoc. Przez rozpoczęcie inwestycji należy rozumieć rozpoczęcie

robót budowlanych związanych z inwestycją lub pierwsze prawnie wiążące zobowiązanie do zamówienia urządzeń lub inne zobowiązanie, które sprawia, że inwestycja staje się nieodwracalna, zależnie od tego, co nastąpi najpierw. Zakupu gruntów ani prac przygotowawczych, takich jak uzyskanie zezwoleń i przeprowadzenie studiów wykonalności, nie uznaje się za rozpoczęcie prac. Za inne zobowiązanie, które sprawia, że inwestycja staje się nieodwracalna przyjmuje się pierwsze prawnie wiążące zobowiązanie do zamówienia innych środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych.

Źródło: Regulamin konkursu, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WSL

■ Jak w przypadku 1 typu projektów należy weryfikować spełnienie warunku dotyczącego wpisywania się projektu w typ inwestycji początkowej?

Wybór typu inwestycji początkowej uzależniony jest od tego, czy przedsiębiorstwo posiadało zaplecze B+R oraz czy prowadziło jakąkolwiek inną działalność badawczą. W sytuacji, gdy przedsiębiorstwo:

- Nie posiada zaplecza badawczo-rozwojowego wówczas wskazanym typem inwestycji będzie dywersyfikacja produkcji zakładu poprzez wprowadzenie produktów uprzednio nieprodukowanych w zakładzie;
- Posiada własne zaplecze badawczo-rozwojowe w danym zakładzie i zamierza przeprowadzić inwestycję polegającą na modernizacji lub zwiększeniu zdolności tego zaplecza w celu wprowadzenia większej liczby badań (na potrzeby własne lub z myślą o oferowaniu usług w tym zakresie innym podmiotom) lub w celu prowadzenia nowych badań (na potrzeby własne lub z myślą o oferowaniu usług w tym zakresie innym podmiotom), które nie były wcześniej prowadzone, wówczas właściwym typem będzie zwiększenie zdolności produkcyjnej istniejącego zakładu;
- Posiada już własne zaplecze badawczo-rozwojowe w danym zakładzie i zamierza realizować inwestycję polegającą na zmianie dotychczas stosowanego przez zakład procesu badawczego, wówczas właściwym typem pozostaje zasadnicza zmiana procesu produkcyjnego;
- Tworzy nowy zakład, przy zachowaniu warunku, iż celem przedsięwzięcia jest budowa odrębnej jednostki – zakładu, który będzie całkowicie samodzielny pod względem organizacyjnym i funkcjonalnym, wówczas właściwym typem pozostaje utworzenie nowego zakładu.

Źródło: Regulamin konkursu, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WSL, Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz FS 2014-2020

odpowiada
Łukasz Tofilski
konsultant PIFE

Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii

- **Czy na etapie podpisywania umowy sp. z o.o. przedstawiająca VAT jako koszt niekwalifikowalny wystarczy, że posiada ona promesę kredytową na 15% kosztów kwalifikowalnych jako wkładu własnego bez wykazywania kosztów VAT?**

Zgodnie z kryteriami wyboru projektów, zabezpieczenie środków na pokrycie minimum wkładu własnego odnosi się do kosztów kwalifikowalnych projektu. Tym samym na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie nie jest wymagane przedstawianie dokumentów poświadczających posiadanie wkładu własnego dla części niekwalifikowalnej projektu, nawet wówczas, gdy kosztem niekwalifikowalnym projektu będzie wartość podatku VAT. Dokumentem potwierdzającym posiadanie wynikającego z wniosku o dofinansowanie wkładu własnego może być promesa.

Źródło: Regulamin konkursu, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WSL, Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz Funduszu Spójności 2014-2020

- **Czy amortyzację w projekcie należy przeprowadzać w sposób uproszczony, czy zgodnie z polityką rachunkowości beneficjenta/operatora?**

Analizę finansową należy przeprowadzić zgodnie z zaleceniami/warunkami określonymi w Wytycznych w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020. Odnośnie sposobu kalkulacji amortyzacji i uwzględniania w analizie nakładów odtworzeniowych należy zastosować zapisy Wytycznych, tj. amortyzować każdy typ aktywa zgodnie z polityką rachunkowości beneficjenta/operatora. Natomiast nakłady odtworzeniowe zgodnie z Wytycznymi powinny być zaliczone do kosztów operacyjnych projektu.

Źródło: Regulamin konkursu, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WSL

- **Czy wnioskodawca, który działa krócej niż 3 lata i chce realizować projekt na terenie kilku gmin może zawrzeć partnerstwo tylko z jedną gminą?**

Warunek zawarcia partnerstwa z jednostką samorządu terytorialnego dotyczy każdej gminy, na terenie której realizowany będzie projekt parasolowy. Warunek dotyczący partnerstwa ma na celu zapewnienie dodatkowego wsparcia Wnioskodawców niebędących gminami w realizacji tych skomplikowanych organizacyjnie projektów.

Źródło: Regulamin konkursu, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WSL

Działanie 4.3 Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej

- **Czy budynki, w których znajdują się lokale mieszkalne, które są siedzibą podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, będą mogły uzyskać dofinansowanie? Jaki procent dofinansowania będzie właściwy?**

Zgodnie z punktem 2.1.1. Regulaminu konkursu RPSL.04.03.02-IZ.01-24-095/16, brak jest wsparcia dla projektów dotyczących wielorodzinnych budynków mieszkaniowych za wyjątkiem mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz mieszkań komunalnych udostępnianych na szczególnych warunkach. Pod pojęciem mieszkań komunalnych udostępnianych na szczególnych warunkach rozumie się mieszkania stanowiące zasób komunalny, które nie spełniają ustawowych kryteriów mieszkania socjalnego, ale są przeznaczone dla osób, które ze względu na trudną sytuację materialną lub życiową, mają problemy z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych. Warunki wynajmu tego rodzaju mieszkań powinny być zawarte w stosownej uchwale rady gminy, którą należy dołączyć do wniosku aplikacyjnego.

W związku z powyższym, jeśli wyżej wymieniony typ mieszkania wykorzystywany jest jako siedziba podmiotu gospodarczego, ale nie traci jednocześnie swego przeznaczenia mieszkalnego zgodnie z art. 71 ustawy o prawie budowlanym, to nie ma przeciwwskazań w kwalifikowalności wydatków w tym zakresie w ramach przedmiotowego konkursu.

Źródło: Regulamin konkursu, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WSL, Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz FS 2014-2020

- **Czy tylko warunki dotyczące progów dochodowych i zasady wynajmowania lokali mieszkalnych nie mogą ulec zmianie?**

Warunki wynajmu mieszkań socjalnych, wspomaganych i chronionych oraz mieszkań komunalnych udostępnianych na szczególnych warunkach nie powinny być modyfikowane w zakresie progu dochodowości oraz zakazu sprzedaży, natomiast pozostałe warunki wynajmu mogą ulec zmianie z zastrzeżeniem, iż nie zmodyfikuje to pierwotnego przeznaczenia ww. typów mieszkań.

Źródło: Regulamin konkursu, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WSL

- **Czy można realizować projekt polegający na wymianie w budynkach jednorodzinnych źródeł ciepła i jednocześnie montażu na tych budynkach solarów?**

W ramach działania 4.3 przedmiotem projektu może być jednoczesna wymiana źródeł ciepła i montaż solarów w budynkach jednorodzinnych. Należy jednak pamiętać, że montaż solarów na budynkach jednorodzinnych, czyli realizacja 3 typu projektu, musi być powiązana z realizacją 1 lub 2 typu projektu. Realizacja projektów polegająca tylko na montażu solarów możliwa jest w ramach działania 4.1 Odnawialne źródła energii.

Źródło: Regulamin Konkursu, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WSL

■ Czy wykazanie i monitorowanie w projekcie wskaźnika rezultatu bezpośredniego: Stopień redukcji PM10 jest obligatoryjne dla projektów polegających na montażu solarów lub ogniw fotowoltaicznych?

Monitorowanie wskaźnika Stopień redukcji PM10 jest obligatoryjne dla projektów, w wyniku realizacji których nastąpi wymiana źródła energii. W pozostałych przypadkach gdzie odnawialne źródło energii stanowi jedynie uzupełnienie istniejącego źródła energii wykazanie i monitorowanie w projekcie ww. wskaźnika nie jest obligatoryjne.

Źródło: Regulamin konkursu, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WSL

odpowiada
Justyna Bembenek
konsultantka PIFE

Działanie 4.5. Niskoemisyjny transport miejski oraz efektywne oświetlenie

■ Czy można uznać koszty zakupu słupów i masztów oświetleniowych, a także prace związane z modernizacją oświetlenia ulicznego gminy?

W ramach Działania 4.5, 4 typ projektu – poprawa efektywności energetycznej oświetlenia, kwalifikowalne do wsparcia będą wydatki bezpośrednio związane z poprawą efektywności energetycznej przedsięwzięcia. Zatem kwalifikowalne będą uznawane koszty zakupu i montażu źródła światła wraz z oprawą na istniejącym punkcie świetlnym. W uzasadnionych technicznie przypadkach tzn. w sytuacji, kiedy nie ma możliwości instalacji oprawy oświetleniowej na istniejącym słupie lub maszcie, za kwalifikowalne mogą zostać uznane wydatki związane z zakupem i montażem słupów i masztów.

Inne koszty związane z zakupem np. słupów oświetleniowych od innych podmiotów, czy modernizacja oświetlenia gminnego nieuwzględniająca poprawy efektywności energetycznej, jest kosztem niezasadnym z punktu widzenia realizacji celów działania, więc będzie kosztem niekwalifikowalnym.

Źródło: Regulamin Konkursu, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WSL, Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz FS 2014-2020

■ Czy przy budowie kolektorów słonecznych w budynkach użyteczności publicznej kosztem kwalifikowalnym będzie wymiana lub budowa instalacji CWU oraz prace związane z np. wymianą płytek, malowaniem ścian, które zostały zniszczone przy zakładaniu instalacji?

Przy budowie kolektorów słonecznych wydatki związane z wymianą lub budową instalacji CWU będą kosztami niekwalifikowalnymi. Natomiast wszelkie prace odtworze-

niowe, mające na celu przywrócenie stanu sprzed realizacji projektu, a związane bezpośrednio z budową/przebudową instalacji odnawialnego źródła energii, tj. wymiana płytek czy malowanie ścian, są kosztami kwalifikowalnymi.

Źródło: Regulamin Konkursu, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WSL

■ Czy lokalizacja punktów świetlnych w projekcie musi zostać opisana poprzez wskazanie konkretnych numerów działek?

Przedmiot zamówienia może zostać opisany poprzez wskazanie tytułu prawnego do drogi/ulicy, nazwy ulicy, przy której będzie zlokalizowany przedmiot projektu (wraz z kilometrażem drogi, np.: 0,00 km do 5,00 km), aktualnego stanu (liczby istniejących aktualnie punktów oświetlenia), i wskazanie liczby wymienionych opraw oświetleniowych.

Źródło: Regulamin Konkursu, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WSL

■ W kryteriach dotyczących działania 4.5 wskazano, że projekt musi być zgodny z Programem ochrony powietrza. Proszę o wyjaśnienie, o jaki program chodzi?

Wnioskodawca powinien wykazać, że inwestycja jest zgodna z uregulowaniami krajowymi i regionalnymi w tym zakresie, a w szczególności z Programem ochrony powietrza dla województwa śląskiego.

Należy opisać, w jaki sposób projekt jest zgodny z Programem ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego, mającym na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji. Ponadto Wnioskodawca powinien wykazać, że w wyniku realizacji projektu nie zostaną zachwiane wielkości marginesów tolerancji poziomów stężeń substancji określonych w treści programu. Zapisy powinny jednoznacznie wskazywać, że projekt oraz jego cele są zgodne z założeniami programu ochrony powietrza, w tym szczególnie w odniesieniu do zakładanych w programie sposobów obniżenia wielkości stężeń do poziomu wynikającego z Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu z 24 sierpnia 2012 roku.

Źródło: Regulamin Konkursu, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WSL

■ Jak przebiega procedura odwołania się od wyniku oceny projektu w sytuacji odrzucenia wniosku?

Ocena wniosków obejmuje ocenę formalną i merytoryczną. W przypadku negatywnej oceny projektu, Wnioskodawcy przysługuje prawo wniesienia protestu. Należy go wnieść w terminie 14 dni od dnia doręczenia pisemnej informacji o zakończeniu oceny projektu i jej wyniku wraz z uzasadnieniem oceny i podaniem liczby punktów przyznanych projektowi lub informacji o spełnieniu albo niespełnieniu kryteriów wyboru projektów, zgodnie z zawartym w informacji pouczeniem (art. 46 ust. 5 ustawy). Zasady wnoszenia i rozpatrywania protestów, dołączamy każdorazowo do ogłoszeń o konkursach.

Źródło: Regulamin Konkursu, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WSL

Główny Punkt Informacyjny w województwie śląskim

ul. Dąbrowskiego 23, parter, sektor C
40-037 Katowice

godziny otwarcia:

poniedziałki: 7.00–17.00

od wtorku do piątku: 7.30–15.30

telefony:

32 77 40 172

32 77 40 193

32 77 40 194

więcej na www.rpo.slaskie.pl